

Ënëma Ngönte

Yesu wel wiak kutömweri sëën wë krismaki 60 ma 65 pöta ök won sëën Sonök ingre mor sauröaan retëng äa. Ingre mor saö poröa Yesu Kristo pi Aköp pël wesa pötaan këlangön kat yawiem Sonök kosang sak öpënëak kent äa. Son pi kus nent yapinte Patmos pötak wii kaatak wëen Anutuuk wangarötë yemangk pöl elmëak omën änäm orööpnaatön pet elmëa. Wangar pötë këlangön kësang yaaröön Yesuuk Setenre kööre tok muntarö il mowesak piin kon wi kosang yewe-saurö kutömre yang ngolöpötë öpenëak pet elmëen ök niia.

Pöt epël wia.

Ngön ngës rëaut 1:1-20

Ingre mor saö ka 7 pötëeröaan retëng äa 2:1-3:22

Pepewer pesöm äak wii 7 tëauta ngönte 4:1-8:1

Kuup 7 pötë ngönte 8:2-11:19

Kamal kësangëpre animaö nga ngaawaarë ngönte 12:1-13:18

Wangar ke nentere nent mena 14:1-15:8

Anutuu omnaröaan ya sangën 7 pötön itena 16:1-21

Papilon kaö utpet wasën Seten këlangön kat wia 17:1-20:10

Ngön ya kësangët orööpnaat 20:11-15

Kutömre yang ngolöpötre Yerusalem ngolöpö 21:1-22:5

Ngön meeët 22:6-21

¹ Ngön epët ngaanëär elëëp wiakaimautak Yesu Kristook tekeri wes wia. Ngön epët Anutuuk

Yesuun pim inëen ruuröen omnant akun wali nasën wiaan orööpna pötön tekeri wasëpënëak pet elmëa. Pël eën pim ensel namp wes mëen ne Son pim inëen ruupön ök neeaaut.

² Ne Sonök omën pötön itenak Anutuu ngön ök neeaore Yesu Kristoë omnant tekeri wes nenaö pötenta poutön ök yeniak.

³ Omën namp ngön kë orööpna epët ngönënë wa toptak sangk kelëpna pöp ërëpërep ëepnaap. Ën namp ngön pep epweri retëng yeë epët sangk yekelën kat wiak ngaarëk öpna pöpta ërëpërep ëepnaap. Ngön pöta këët orööpna akunet temanöm yes pötaanök.

Sonök ingre mor saö ka 7 pötë wëauröaan pep retëng äa

⁴ Ne Son nook ngön epët ingre mor saö Esia yangerak ka 7 pötë wëaurö arimëen retëng ë yaningk. Anutu ngaan panëer wakaimaup peeneeta wë wakaim öpnaap piire Ngëëngk Pul Anutuu itöök ur pim wel aisëak ngarangk yaalni pöta naë wëaö pöök komre kolapre mayaap pöt ningkën arim naë wiaap.

⁵ Ën Yesu Kristo puukta komre kolapre mayaap pöt ningkën arim naë wiaap. Pi wotpil wesak Anutuu ngönte tekeri wes yaningkaupöök wet rëak weletakaan wal äak yang omp aköröa kaö sak wë.

Pi tapöpök tiarimëen lup sant elniak tiarim kangiiir wel wia pötak utpetatë öngpökaan ent ë nuulëa.

⁶ Pël äak puuk niaan piiring kaö sak ngarangk eim kiri ar yaauröa ök Anutu pim Pepapë inëen sak omnaröaan kimang yamëëaurö. Tiar pourö

Yesu Kristo pim yapinte wak ngaarëk isak yemaan ngarangk elnieim öp. Yaap.

⁷ Kat wieë. Yesu pi kutöm kepilöttring wais oröön omën pourö itaampenaat, omën pim wel wi-ipënëak elmëa pöröaring. Pël éak yangerakë omën pourö piin itenak pitëm utpet elmëautaan kangut mampnaaten ya ngës een ing kaö apnaat. Yaap pan.

⁸ Aköp Anutu weëre kosang pepap, ngaan wakaimaup peeneeta wë wakaim öpnaap, pi epël ya. “Ne tapöp wot rëaupök kaalak ènëm remaap.”

Son pi Kristoon itena

⁹ Ne Son, arim karip, tiar Yesuring yal menak wëen Anutuuuk wa ngaöök nimëen këlangön kat wieimeë kosang sak wë. Nem Anutuu ngönte ök neeaöre Yesu Kristoë omnant tekeri wes ne-nautön ök yaautaan kööre toköröak Patmos kustak neuléaut.

¹⁰ Pël een Sante, Aköpë akun pötak Anutuu Ngëengk Pulö pim weëre kosangöök nem naë oröön ne kat wiin nem kasngaëlaan kuup nga ngön naöökë ya pöl ngön éak

¹¹ epël ya. “Omnant nim itaampë epot pout pepeweri retëng éak ka 7, Epesasre Simenaare Pekamamre Tiatiraare Satisre Pilatepiaare èn Leotisia ka potë ingre mor sauröaan wes momëëm.”

¹² Pël yaan ne talëpök nem kasngaëlaan ngönaak yenëa pöten itaampa yak kaip ti itaangkën es rampe koolötök ket éa 7 éak wieëa.

¹³ Pël een ne itaangkën namp es rampe pötë tekrap wëa. Pöp omnampë ök sak ulpëën wali

el wesak së ingesiärë il menaö namp mëak yepat koolötök ket ea naö pim riperak rëëwarök äak wëa.

14 Pim kepön épöt kölam panëëp, int awang ëpre uröam lup kölamötë ök. Ën itöörar pöt es wëlëngöökë ök panëöörar, omnant omnaröa lupötë wieëautön ityaangkaup.

15 Ën pim ing pöwesiarta aini ke nal nent yapinte paras pël yema pöt es kësangwesi ar äak ompyaö wasën simpelang yera pöta ök yeëa. Ën pim këm ngön pömpel iitë nga yaurem kuk ya pöl yeëa.

16 Pim mor yaapkëëwesi ari 7 äak wali weëa. Öp newerta nalaan nal nga panëëwer pim këmtakaan oröak irëeëa. Ën pim këëre wot kante këtëpë nga panë yema pöl eeëa.

17 Ne piin itenak yaan sak imën kön sak kawi ngentiak së pim ingesiärë naë ilëaut. Pël eënak pim mor yaapkëëwes nem rangk nowiak epël yenëa. “Ni kas eëëngan. Ne wot rëaupök kaalak ènëm remaap.

18 Kat wi. Ne wëwë pepapök wel wiak wal äaup, peene om öp wë wakaim ömaap. Pël eeë welere wel kakë kaö sak wë. Pötaanök nook kan pöwer tæk omnarö wal è moulmëemëak pöt pangk pël eëmaap.

19 Pötaanök nim omën ityaangkën epot retëng èëm. Omnant peene epotre ènëmak orööpna pout pël èëm.

20 Nim itaangkën ari 7 äak nem mor yaapkëëwesi wak wëan pötre èn es rampe 7 äak wieëa pöt ngön kepön nent. Pöta songönte epët. Ari 7 pipot ingre mor saö ka 7 pötë wë pöröa ngarangköröen ya. Ën es rampe koolötök ket ea 7 pöt ingre mor saö ka 7

pötë wëauröen ya.”

2

Epesas kakë ingre mor sauröa ngönte

¹ Aköp es rampeetë tekrak wëaö pöpök epël yenëa. “Ni Epesas kakaan ingre mor sauröaan epël retëng è.

“Ngön epët omën mor yaapkëëwesi ari 7 èak wali wak es rampe koolötök ket ea 7 pötë tekrak kan ing yaaup nem ngönte.

² Ne arim omnant yaautön èwat wë. Ar ya kosang mëmpööre këlangön kat yawiem kosang sak wë pël yaaö pöten èwat wë. Ën pël yeem ar utpet omnaröa yaautön kaaö eën omën pitëmtén, ‘Ten Kristoë ngön yaaö omnarö,’ pël kaar yaauröen wël èak itenak pit kaar yaaurö pël kön wian pötenta èwat wë.

³ Ën omën narö pit itaangkën ar nemorö pël sëen utpet yaniwasënak kaaö eën sëp nenewasën këlangön kat yawiem kosang sak wëaö pötenta ne èwat wë.

⁴ Pël yaautak omën eptaan arën kön wiin pangk naën yaë. Ngaantak ngës rëak kön wi kosang wesan pötak arim lup sant ean pöt won së yes.

⁵ Ngaan ar wëwë ompyaut wakaimauröak wiap sak sëp wesan. Pötaanök arim wëwë ngaan pöten kaalak kön wiak ön. Pël èak lup kaip tiak wëwë wet rëak wakaiman pöl ön. Ën lup kaip natiin eënë pöt ne arim naë oröak arim es rampewes kama wëën ingre mor saurö won sënëët.

⁶ Arim wëwë ompyaut wakaiman pöt sëp we-sautak omën eptaan kön wiin ompyaö yaë. Nem

Nikolasre pim ingre moröröa wëwë utpetatëen kaaö yaalmë pöl arta yaalmë.

7 “Katringörök Ngëengk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këækë kat wiin. Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpön nook, ‘Ni wëwë kosangta këraamentëkaan ulöpörö neim ömëep,’ pöl ök memaap. Këra pöment Anutuu ya lupöök wë.”

Simena kakë ingre mor sauröa ngönte

8 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Simena kakaan ingre mor sauröaan epël retëng è.

“Ngön epët omën wot réaupök êném remaap, wel wiak kaalak wal èak öp wëaup nem ngönte.

9 Arim këlangön kat yawi pöten ne ëwat wë. Ën omnantëen elek panë yeë pötenta. Pöl yeëetak kutömweri arimëen omnant kësang wia. Ën omën narö pitëmtëen, ‘Ten Yuta omnarö,’ pöl ya pörök utpet wesak yenia pötenta ne ëwat wë. Pit, ‘Ten Yuta omnarö,’ pöl yaatak Yuta omën yaapörö won, Setenë ingre mor panë saurö.

10 Arim omën këlangön kat wiinëak yeë epten kas ëënganok kat wieë. Seten pi ar narö morök elniipënëak omën naröen maan wii kaatak nuulëepnaat. Pipët ar këlangön wak imeë kët more-siar pöl sënëët. Pöl eënëëetak Anutuun kön wi kosang weseim wë wel wiinë pöt nook wëwë kosangët ningkën neering wakaim öpenaat.

11 “Katringörök Ngëengk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këækë kat wiin. Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp es parëaöök së këlangön kat nawiipan.”

Pekamam kakë ingre mor sauröa ngönte

12 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Pekamam kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Ngön epët omën öp nalaan nal nga panëëwer weëaup nem ngönte.

13 Ne arim kakën ëwat wë. Seten pi ka pipöökë kaö sak wëëen omnarö utpet kaö panë yaaurö. Pël yaauröak kön wi kosang yewesaut taë wak wë. Ěn ngaan arim karip Antipas wotpil wesak nem ngönte omnaröen ök maö ima pöp omën utpet naröök arim kak Setenë ngarangk yaalmëa pörek pi mën wel wia akun pötak kasëng nenemangkën kön wi kosang neweseimaurö.

14 Pël äauröök arim wëwë utpet epël yeë epotön ne kön wiin pangk naën yaë. Ar Pekamam kakaan ingre mor sauröa naëaan narö Pelam pim ngön kaarta ënëm yaaurö. Pelam pöp ngaan Pelakën wetete ök maan puuk Israel omnaröen morök maan animaö kön Anutuu ökre was kaaröröaan kiri ar äaut yenem öngre omp nga äaurö.

15 Ěn arim naëaan naröeta tapël Nikolasre pim ingre moröröa ngön utpetatë ënëm yaaurö.

16 Pötaanök ar lup kaip tiin. Ěn won eënë pöt akun kot panë nentak arim naë wais oröömaat. Pël äak öp nga nem këmtak wia epwerring omën piporöaring nimëmpaat.

17 “Katrингöröök Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këëkë kat wiin. Omën pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp kutömweri kaömp yapin mana pël ya pöt nem naë ëlëep wia epot mempaat. Pël äak kël kölam naööta mempaat. Kël pöök yapin ngolöp

nent retëng ëulmëëmaat. Yapin pöt omën muntarö köpël wëen omën kël pö waapna pöpökëer ëwat öpnaat.”

Tiatira kakë ingre mor sauröa ngönte

18 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Tiatira kakaan ingre mor sauröaan epël retëng è.

“Anutuu Ruup pim itöörar es wëlëngöökë ök panëöörar, omnant omnaröa lupötë wieëa pötön ityaangkaup. Ën pim ing pöwesiär aini ke nal nent yapinte paras pël yema pöta simpelang yera pöl yëëa. Ngön epët Anutuu Ru ulöpöököp nem ngönte.

19 Ne arim omnant yaaütön ëwat wë. Arim lup sant yaaöre kön wi kosang wesak ya wotpil mëmpöö, nemëen yak ya ompyaö mëmpööre këlangön kat yawiem kosang sak wë pël yaaö pötön ne ëwat wë. Arim wet rëak omnant eiman pöt peene il wesak ompyaö panë yaaürö.

20 Pël yaaüröak arim utpet epël yeë pöten ne kön wiin pangk naën yaë. Öng utpet yaaö namp ngaan wakaima yapinte Sesepel pöpë ök yaë pöpönta arring öpënëak mëëaurö. Öng pöpök pimtën, ‘Ne Anutuu tektek ngön yaaö omën namp,’ pël kaar mëak ngönën kaaröt nem enëm yaalnëauröen öngre omp nga ëëre animaö kön Anutuu ökre was kaaröröaan kiri ar yaaö pöt né pël eëpënëak morök yaalmëaup.

21 Nook pim omp nga yaaö pöt sëp wasëpënëak akun mangkën pi lup kaip natiin kaaö ëaup.

22 Kat wi. Ne öng pöpön maan yauman eëpnaat. Ën omp öng pöpring utpet yaaö pöröeta lup kaip natiin yaëen pöt nook maan këlangön munt nant pitëm naë orö morëëpnaat.

23 Pël ëak öng pöpë wëwëeta ënëm yaaurö mën wel mowiimaat. Pël eën ka nantë ingre mor saurö pöten itenak ne omën pouröa könre lup wël yaaup pöten ëwat sëpnaat. Ne tapöpök ar omnarö neenem omnant yaautë kangut nampaap.

24 Omën munt Tiatira kak wëaurö ar ngön utpet pöta ënëm naën yaaurö. Pël yeem ngön utpet pöten omën naröak, ‘Setenë ngön öngpököt,’ pël ya pöt ar ëwat nasën yaaurö. Pël yaaö pöröen epël ök yeniak. Ne këlangön munt nant naningkan, om epët pëen nampaan.

25 Arim wëwë ompyaö yaaö pöt kosang panë wesak ön. Pël eën nemënt kaalak akun nentak wais oröömaap.

26 Namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak wë nem ngönte ngaarëk weimeë wel wiipna pöp nook weëre kosang menak köpël omnaröa kaö wes moulmëëmaap.

27 Pël eën pi ngarangk ëeë aini sungkör naö wak wë omnarö yang kaput mööna kelak unön yaë pöl köpël omën pörö elmëëpnaap. Weëre kosang nem mampa pöt nem Pepapök nenaut.

28 Ne omën pöt menak tangewesta mempaat.

29 “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këækë kat wiin.”

3

Satis kakë ingre mor sauröa ngönte

1 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Satis kakaan ingre mor sauröaan epël retëng è.

“Ngön epët omën Anutuu Ngëëngk Pulö wak ari 7 ëak wali wak wëaup nem ngönte. Ne arim omnant yaautön ëwat wë. Omnant yaaö pöt

omnaröak arimëen, ‘Pit wëwëetaring wëak yaë,’ pël yenia. Ën nook arim lupötön itaangkën wel wiauröa ök wë.

² Pötaanök wal äak it nganga seë. Arim kön wi kosang yewesaö kot wieëaut sasa won sëpanok taë weseë. Arim omnant yaautön itaangkën Anutuu ööetak wotpil naënörö.

³ Pötaanök ngön rë nuulön kat wiak wan pöten kön wiin. Pël äak ngön pöt ngaarék wak lup kaip tiin. Ar wal äak it nganga nasën eënë pöt nga omën nampë yaë pöl nem akuneten köpél wëen tapët pöt oröak kangut nampaat.

⁴ Pël eëmaatak ar Satis kakaan omën narö utpetat naën yaaurö. Omën naröa ulpëen kölamöt pëen ë yerangia pöl ar wëwë kölam wë. Ne arën kön wiin wotpilörö. Pötaanök arim ulpëen kölamöt ë yerangian pöl wëwë kölamtaring neering wakaim öneëet.

⁵ Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpökëer ulpëen kölamöp möe moulmëëmaap. Pël äak pim yapinte wëwë kosangta pepeweriaan kërë nemoolanganëëp. Anutu nem Pepapre pim enselöröa ööetak pi nemop pöt tekeri wesak amaat.

⁶ “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këekë kat wiin.”

Pilatepia kakë ingre mor sauröa ngönte

⁷ Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Pilatepia kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Aköp ne omën ngëëngkëp. Ne tapöp omën kë panëëp. Ngaanëär Tewit pim yang omp ak sak weëre kosangring omnarö ngarangk elmëeima

pöl nook kutömweri omp ak sak weëre kosangring ngarangk eëe kanwer të wiin omën nampök newariipan. Ēn kanwer wariin nampök pangk natëëpan, won pan. Ngön epët ne tapöpë ngönte.

8 Ne arim omnant yaautön éwat wë. Ar weëre kosang kësang won wë nem ngönte ngaarék weiman. Pël yeem nem yapinte élëëp nenowasën tekeri wesak aiman pöten ne éwat wë. Pötaanök nook kanwer të nuwiin wiaan omën nampök yok pangk newariipan.

9 Kat wieë. Setenë ingre mor arim naë wëaurö pit pitëmtën, ‘Ten Yuta omnarö,’ pël kaar yeni-laurö. Pit Setenë utpetatë ênäm yaaurö, Yuta omën yaapörö won. Omën pöröen nook maan arim ikanöök rar rë nuwesirak nemtok arimëen lup sant yaalnian pöten éwat sëpnaarö.

10 Ar këlangön kat yawiem kosang sak önëak nem arën ök yeniak pöt ngaarék weiman. Pötaanök omën utpet nant yangerak wëauröaan morök elmëëmëak yangerakë wes mëëma pöt nook ar ngarangk yaalniin arim naë naarööpan.

11 Ne akun kot nent won sëen arim ngësë waisumaap. Pötaanök omën nampök irikor elniin arim ompyaö yaauta kangut naön eënganëen ompyaut arim naë wia pöt kosang wes wak ön.

12 Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp nook Anutuu ngönën tupta möör wapta ök wesak wesir moulmëëmaap. Pël eën pi Anutuu naë kosang sak öpnaap. Pël eën nem yapin ngolöpëtere Anutuu yapintere pim ka kaöaöökëet piik retëng è ulmëëmaap. Ka pöökë yapinte Yerusalem ngolöpö, kutömweri nem

Pepapë naëaan irapnaö.

13 “Katringörök Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këækë kat wiin.”

Leotisia kakë ingre mor sauröa ngönte

14 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Leotisia kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Aköp nemënt ngön yaapta pepapök wotpil wesak Anutuu ngönte tekeri wesak yaaup. Ne Anutuu omnant pout ket ëa pötë pepap. Ngön epët Aköp nemtë ngönte.

15 Ne arim yaauta songönte ëwat wë. Ar nemëën kaaö panë elnëëre lup sant panë elnë pël naën yaaurö. Pouteper arim naë irikor ëak wia. Pötaanök arimtok kaaö panë elnëënëak kön wiak pöt pël elnëënëët. Ën lup sant panë elnëënëak kön wiak pöt pël elnëënëët. Pël ëënëëtak pouteper irikor ëak wi naöpan.

16 Ar pöt nemëën kaaö panë elnëëre lup sant panë elnë pël naën yaaö pouteper irikor ëak yeëan. Pötaanök ne arimëën kaaö elniak wa niolamaat.

17 Ar arimtëen epël yaaurö. ‘Ten monere uröm omën nant kësang wieëaurö. Omën kësang panë pöt tenimtokëér wak ompyaö wë omën nentaañ ngöntök naën yaauröep,’ pël yak. Pël yaketak arim lupyre könöt utpetatring wëen omnaröök yakööm elniipna salörök yak. Arim lupötë omën nantëen ngöntök yeem it il tëak yool wë pöten arimënt itnaangkën wëan.

18 Pötaanök ne arën ök niamaan kat wieë. Ar nem naëaan songre sar ngolöp weë panëët wak ön. Pël ëak arim koröp yool wë pipot ngep ëënëën ulpëën kölam ompyautta nem naëaan ön. Pöt arim

koröp yool wë pipot omnaröak it ningankën öö sënganëen. Pël eák i kolap nenteta arim itötë wa méen omën nantön itaampunëen nem naëaan ön.

¹⁹ Ne omën nem lup sant yaalmëa pörö pit utpet yaëen pöt ngön kosang mëak wotpil yemowesaup. Pötaanök ar kosang ngentiak lup kaip tiin.

²⁰ Kat wieë. Ne ka kanrak tauëe kontkont yaaup. Omën namp ne kontkont yemaan kat wiak kan tē newiin pöt kakaati së piiring kaömp ngawi nak tenip önaat.

²¹ Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpön nook, ‘Ni nem naë wais nem omp ak urtak wel aisëak neering omnarö ngarangk eëpa,’ pël ök memaap. Pöt ne utpetat kasëng menak nem Pepapë naë pim omp ak urtak wel aisëak omnarö ngarangk eim wë pöl arta eënëët.

²² “Katrингörök Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këékë kat wiin.”

4

Kutömweri omnarö Anutuun yaya maim wë

¹ Aköp ngön ök neë pet irën ne wangar yemangk wesak itaangkën kutömweri kan newer tē wieëa. Pël eën omën këm ngön naö yaan kat wiin nem wet rëak kuup ngönöökë ök ngönaak neea tapöpök kaalak epël yenëa. “Ni eprek apér. Pël eën omën enëem orööpnaatön pet elniimaan,” pël yenëa.

² Pël yenëaan taptakëér Anutuu Ngëëngk Pulö pim weëre kosangöök nem naë oröön itaangkën kutömweri Aköpë ur nent wiaan Anutu pötak wel aisëeëa.

3 Pim këëre wot kante kël köp möaö naöörarën yapintepar saspaare konilian pël yema pöörarë ök pengpeng yeëa. Pël één iere kasir naö pim urtak wirö kaörok elméeëa. Iere kasir pö kël këra ép koröp oröa naöön yapin emeral pël yema pöökë ök yeëa.

4 Pël éaan ur nant 24 épak omp ak urtak wa taap elmæk wieëa. Pël éaan ngarangk naröeta 24 tapël épak ur pötë wel aisëeëa. Pit ulpëen wali kólamörö mëak ul koolötök ket éaut omp aköröa yewaëa pötë ököt pitém kepönötë waëak wëa.

5 Pël één Anutu pim ur wel aisëeëa pötakaan kent tangar ménak tangre kaö kësang yera. Pël yaëen pim urta itékëel es wéleng 7 épak yokota. Es wéleng pöt Anutuu Ngëëngk Pulö.

6 Ën ur pöta itékëel omën nent i kaöre könitötë ök pan nent wieëa.

Pël éaan kutöm omën mor kong nent wëwëetaring narö tekrak wëa. Pörö omp ak urtak wirö kaörok épak tauëëa. Pitém it ulöpöt kësang pan, koëlaan kasngaël pangk épak oröeëa.

7 Kutöm omën wëwëetaring pörö, namp kent nga laionöröa ököp, namp pol purmakaö ompöröa ököp, namp pi it omën këëre wot kan waup, ën namp int tuparöa ököp.

8 Kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörö pit wer 6 épak uteëa. Ën pitém it ulöpöt kësang panë oröeëa. Pöt weratë tomökölaan ikanöököl poutë pangk eeëa. Pit pël épak wë Anutuu yaya yaaut leng naën, röökre kët poutë epël maim wë.

“Aköp Anutu ni weëre kosang pout weëaup.
Ni wakaimaupök wëën om wakaim ömëëp.

Ni ngëëngkëp, ni ngëëngkëp, ngëëngk panëep.”

⁹ Kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörö pit Anutu omp ak urtak wel aisëeëaup wë wakaim om öpnaap piin yaya maimeë ping wesak mëak yoöre ärëp maim wëaurö. Pit pël yaëen

¹⁰ ngarangk 24 pörö pit Anutu omp ak urtak wel aisëeëa pöpë naë rar rë mowesirak yangerakël tok oriak wë omën wakaim öpna pöpön, “Puukëér weëre kosang pepap,” pël weseë pitëm omp ak ul koolötök ket äa pöt perak urta ikanöök wiak yaya ngön epël maim wëauro.

¹¹ “O Aköp, ni tenim Anutu.

Nuukëér kaö panëep.

Ten pourö yaya niaimeë ping wesak niak nimtë naë weëre kosang wia pël yenianan kë yes.

Nimtok omnant ël epot pout ket äaup.

Nuuk wiaapënëak kön wiak ket äen om wia.

Pötaanök yaya yenianan kë yes.”

5

Sonök pep newer pesöm äak wii tëak wiaan itena

¹ Ne kaalak itaangkën Anutu pi omp ak urtak wel aisëeë pim mor yaapkëëwesi pep newer weëa. Pep pöweri retëng nant koëlaan kasngaël eeë. Pël äaan omnaröök wilak sangk kelpanëak pep pöwer tep möak wii 7 äak të ulmëeëa.

² Pël äaan ne itaangkën ensel weëre kosangring nemorök ngön ë olëak epël ya. “Omën wotpil talëpök pep epweri wii 7 äak tëa epot pangk ilak pepewer wilëpën?”

³ Pël yaan omën nampök o kutömweriaan ma e yangerakaan ma yang epra ikanöökëlaan wotpil

nampök pep pöwer wilak itaampnaataan kengkën nasëñ ëaut.

⁴ Pël eën ne itaangkën wotpil nampök pep pöwer wilak itnaangkën eën ing kësang panë ëaut.

⁵ Pël eën omën ngarangk nampök epël yenëa. “Ni ing anganëp kat wi. Yutaë kurmentëkaan kent laionöpë ök weëre kosang panë namp oröak wë, Tewitë ru ëap. Pim wëwë ompyautak utpetat il wesaupök yok pangk wii 7 pöt pout ilak pep pöwer wilëpnaap.”

Son pi Sëpsëp Ruupön itena

⁶ Pël neaan ne itaangkën Sëpsëp Ru namp tauëea. Pöp omën mënauröa ök pim koröpöök èmpöl ëeëa. Pi Anutuu omp ak uröttere kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröere ngarangköröa tekrak tauëea. Pim kepönöök watöt 7 ëak oröeëa. Ën itötta 7 tapël ëak wëa. It 7 pöt Anutu pim Ngëëngk Pulö, kaare yang poutë wes mëen pangk ëak wë pö.

⁷ Pël eën ne itaangkën Sëpsëp Ru pöpök së Anutu pi pim omp ak urtak wel aisëak wë pep pöwer pim mor yaapkëëwesiil wali wak wëën kama yeön itenaut.

⁸ Pël yaëen kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröere ngarangk 24 pörö Sëpsëp Ru pöpë naë së rar rë mowesirak yangerakël tok oria. Pit omën intöatë ök nant neenemot wak, ën söwar koolötök ket ea nantta neenemot wak wëa. Söwar pötë öngpök omën nant Anutuun kiri ar eën es koulöp köp nga kampöt ngaarëk yawisa pöt wieëa. Ës koulöp kamp ompyaö omnaröa Anutuun yayaare kimang yamëëaut.

⁹ Pit pël ëak tan ngolöp nent epël yema.

“Ni omën wotpil kaö panëëp, pepeweri wii tēa pöt
yok pangk wa ilumëëp.

Omën narök ni nimëngkën wel wian.

Pël ëen wel wian pötak omnarö kaalak Anutu
pimëën kama waup.

Yaap, ni omën möönre koröp naöre naö, ngön
nerere ner, yang poutëärö waup.

¹⁰ Nuuk maan pit niiring kaö sak wë kiri ar
yaauröa ök sak tenim Anutu pim inëen sak
omnaröaan kimang yamëem wëaurö.

Pël ëak pit yangerakë omnaröaan ngarangk
elmëëpnaarö.”

Omën pourö Sëpsëp Ruupön yaya maim Öpenaat

¹¹ Pël yemaan ne kaalak itaangkën ensel selap
pan këm top ëak yaan kat wiaut. Ensel pöröen
sangk kelën pöt selap pan tausenre milion pöta
ök yes. Pit omp ak urötere kutöm omën mor kong
nent wëweetaring pöröere ngarangkörö wa taap ëak
tauëe

¹² ngön ëak epël ya.

“Sëpsëp Ru omnaröa mën wel wia pöp pi omnant
poutë kaö saup,

poutë pepap, éwaare weëre kosangre éwat wieëaup
pël yamëem

yaya maimeë ping wesak yemaan kë yes.”

¹³ Pël yaan ne kat wiin omnant pout Anutu pim
mor ket ëa, kutömweriaan yangerakë, i kaöökaan
yangra ikanöökë, pötök ngönaak aö yesën ne kat
wiin epël ya.

“Anutu pim omp ak urtak wel aisëeaupre Sëpsëp
Ruup piaripön

yöore ërëpre yaya maimeë ping wesak mëak weëre
kosangöt piarpim naë wia
két élötë pël maim öpa.”

14 Pël yaan kutöm omën mor kong nent
wëwëetaring pörök, “Yaap,” pël yemaan omën
ngarangk pörek wëa pörö piarpim ikanöök rar rë
mowesirak yangerakel tok oriak yaya yema.

6

*Sëpsëp Ruupök wii 6 ëak tēa pöt pepeweriaan il
olëa*

1 Ne kaalak itaangkën Sëpsëp Ru pöpök pepeweri
wii 7 ëak tēeëa pötëaan wan pö il yoola. Pël een ne
kat wiin kutöm omën mor kong nent wëwëetaring
pöröakaan nampök ngön ëak yaan kat wiin pim këm
ngön pömpel tangre kaö ket ëak yarëem epël yema.
“Ni wais.”

2 Pël yemaan ne kaalak itaangkën pol os kölam
namp wëa. Pöpë rangk omën namp raëëp wak wel
aisëak wëa. Pël een omën pörek wëauröak pi ul nent
waë yemoulmë. Pöt omën nga wotöök yesauröa
ulötë ököt. Pël een pi omën nga ëak il yewesauröa
ök nga ëak il mowasëpënëak sa.

3 Sëpsëp Ru pöpök kaalak pepeweri wii tēeëa
munt 2 pö il yoolaan ne kat wiin kutöm omën
wëwëetaring pöröakaan munt nampök, “Ni wais,”
pël yema.

4 Pël yemaan pol os munt köp möaö namp yaarö.
Pöpë rangk omën namp wel aisëeëa pöp pitök
weëre kosang yemangk. Pöt puuk maan yangerak
mayaap won sëen omnarö nener mëmpënëak
weëre kosang yemangk. Pötaanöök omën pöp pi ya
pöt mëmpëna yak öp nga panë newer yemangk.

5 Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii tñeeëa munt 3 pö il yoolaan ne kat wiaan kutöm omën wëwëetaring pöröakaan munt nampök, “Ni wais,” pël yema. Pël yemaan ne itaangkën pol os koö namp wëa. Pöpë rangk omën namp wel aisëeëa pöp pi omën könömöt wël yaaö nent sikel pël yema pöt wali wak wëa.

6 Pël een ne kat wiin kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröa tekraakaan nampök epël yema. “Omnaröa ya lupötë kaömp nant utpet mowasën umön rë sëen ngöntök eëp. Pël yeem kaömp öpënäk yaëën kaömp ompyaut kap kot nentak wesirak mon kësang 3 kina pöta ngönt wesak mangkën sum eëpnaat. Ën tapël kaömp utpetat kap kot nentepar nent pötë wesirën mon 3 kina tapël sum eëpnaat. Pël eëpnaatak ni kaömp utpet yewasën pit olip kolapring nant ar eëre wain i né pël eëpnaat ngöntök eëpanëen olipre wain yaat utpet mowasngan.”

7 Pol Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii tñeeëa munt 4 pö il yoolaan ne kat wiaan kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröakaan munt ënëm nampök, “Ni wais,” pël yema.

8 Pël een ne itaangkën pol os koröpöök kaplak ilëa namp wëa. Pöpë rangk omën namp wel aisëeëa pöp pim yapinte Wel pël yema pöp wëa. Pël een omën pim ënëm waisa namp pim yapinte Wel Kak pël yema pöpta oröak wëa. Pël een omën kutömweri wëa pöröak yanger kom eák lup 4 wesak piarip yang lup ner menak omën yang pörek wëaurö mën wel wiipënäk weëre kosang yemangk. Pit epël eëpnaarö. Pitëmënt nener mën wel wiire ën narö këënëen ya sak ilak wel wi, narö yauman ke nen-

tere nent wak wel wiire narö animaö ngaaröak mën wel wi pël eëpnaarö.

9 Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii tñeeëa munt 5 pö il yoolaan ne itaangkëñ omën wel wia naröa könörö Anutuu kiri ar yaaurekë ikanöök wëa. Pörö pit ngaantak Anutuu ngönte taë wes wak wë tekeri weseima pötaanök kööre toköröak mëngkëñ pitëm könörö Anutuu naë wëa.

10 Omën kön pöröak ngön ë olëak maap epël yema. “O Aköp weëre kosang pepap, ni këekë we-sak wotpil yewesaup. Ni akun taltak yangerakë omnaröaan ngön ya mënak pitëm ten nimëna pöta kangut mamp?”

11 Pël yemaan Aköpök omën kön pörö ulpëen kólam waliit neenemot menak epël ök yema. “Ar kaalak akun kot nent kë seim wëen arim kar arring ya ngawi yamëngka narö mën wel wiipënëak yaö mëea pörö pitta mën wel wiinak ne kangut arim kööre tokörö mempaat.”

12 Pël yemaan ne itaangkëñ Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii tñeeëa munt 6 pö il yoolaan moup kësang panë nempel yamö. Pël eën këtëp kaip tiak maan ne itaangkëñ poë koröp kouukë ök sak koö olaan ngoonöpta tapël kaip tiak maan omën iitë ök köp möak wëa.

13 Èn ariatta kutömweriaan ti yangerak ngentiin itaangkëñ këra nantë ulöpörö köp namöön wiaan kent möak tö olaan wia pötë ök yaë.

14 Èn kutömwerta këra épötë pesöm mö yawi pöl eën won yesën kaö kusre rosiratta tiak nerekäan nerekë yaë.

15 Pël yaëën yang omp aköröere ngarangkörö,

nga omnaröa wotöököröere monere uröm omnarö, omën weëre kosangringöröere omën pourö, inëen ya yamëngk pöröere omën yaap wëa pörö pit pourö yang öngöpre rosiratë kël öngöp kësangötë élëep ilëak wëa.

¹⁶ Pël éak pit ngön ë olëak epël ya. “Këlre rosirat pelak ngep elniip, Anutu pim omp ak urtak wel aisëeë itningampanëen élëep ilepenaan, Sëpsëp Ruupökta ya sangën elniipanëen.”

¹⁷ Akun kaöaö yaaröön kangut nimpa pöt peene yok oröak wia. Pël éen Anuture Sëpsëp Ruup piarip ya sangën elniipnaan yaë. Pötaanök omën talëpökëer nga pöt il wasëpën?”

7

Israel omën 144,000 pörö Anutuun yaö elmëa

¹ Ngön pöt pet irëن ne itaangkën ensel 4 éak yang kaö 4 pötë tauëea. Yang kaö 4 pötëaan kent 4 tapél éak wais i kaore yang, wiire këra pöt möak utpet waspanëak ensel pöröak il warieëa.

² Pël éen ne itaangkën ensel munt namp këtepë yengampialaan oröak yawisën itenaut. Pi Anutu, wëwë pepapë, omën nent omnarö pimëen yaö wesak yapin mowiipna pöt wali wak is ensel 4 éak Anutuuk yangerere i kaö utpet wasëpënëak weëre kosang mena pöröen ngön ë olëak ngön kosang yamëem

³ epël yema. “Ar peenëër teëntom i kaore yang, wiire këra pöt utpet wasnganok. Kot nent kor wëen wet rëak omën tiarim Anutu pim inëen yaaurö pimëen yaö wesak yapinte pitëm ë kosatë mowiinak ënëmak yok pangk utpet wasënéët.”

4 Pël yemaan ne kat wiin öngre omp Anutuuk pimëen wesak yapin mowia pörö sangk kelën 144,000 pipël Israel omnaröa kurotë saulaan yaarö.

5 Pit epël äa.

Yuta pim kurmentëkaan 12,000,
 Rupen pim kurmentëkaan 12,000,
 Kat pim kurmentëkaan 12,000,
6 Asa pim kurmentëkaan 12,000,
 Napatalai pim kurmentëkaan 12,000,
 Manasa pim kurmentëkaan 12,000,
7 Simion pim kurmentëkaan 12,000,
 Liwai pim kurmentëkaan 12,000,
 Isaka pim kurmentëkaan 12,000,
8 Sepulan pim kurmentëkaan 12,000,
 Yosep pim kurmentëkaan 12,000,
 ën Pensamin pim kurmentëkaan 12,000.
 Omën piporö Anutuuk pimëen wesak pitëm ë
 kosatë yapin mowia.

Omën kësang panë Anutuun yaya mëëa

9 Ne omën pöt itenak kaalak itaangkën omën kësang panë wa top äak wëa. Pöröen omën nampök yok pangk sangk naalpan. Omën pörö möönre koröp naore naö, ngön nerere ner, yang poutëerö wais erën äa. Pit Anutu, pim omp ak urtak wel aisëeëaupre Sëpsëp Ruup piarpim itëkëël tauëäa. Pitëm wëwë ompyautak utpetat il we-sautaan ulpëen kólam waliirö mëak kewis komöt wali wak wëa.

10 Pël eeë ngön äak epël ya. “Tiarim Anutu, pim omp ak urtak wel aisëeëaupre Sëpsëp Ruup

piaripök tiar utpetetakaan kama nuun ompyaö wë.”

¹¹ Pël yaan ensel pouröak Anutu, pim omp ak urtak wel aisëeëaupre ngarangk 24 pöröere kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörö wirö wa taap elmëak tauëea. Pël äak pit omp ak urta itékëél rar rë wesirak tok oriak Anutuun yaya mëak

¹² epël yema.

“Yaap, tenim Anutu,

ten nimëen ërëpérëp äak ping wesak yeniak.

Ëwat pout nimtë naë wiaan yayaare yoöre ërëp yeniak.

Nuukëär weëre kosangring wëaupök

omnant pout pangk ngarangk yeëaup.

Omën pipot pout nim naë wiakaim wiaapnaat.

Yaap.”

Omën eporöä këlangön kat yawia pöt pet ira

¹³ Pël yemaan ngarangk 24 pöröä naëaan nampök neen epël pëél yenëa. “Omën ulpëen kölam waliit mëa eporö talörö? Tarëkaan waisa?”

¹⁴ Pël neaan ngön kangit epël yemak. “O kaöap, ne köpël. Nimtokëär ëwat wëën.” Pël maan puuk epël ök yenëa. “Omën eporö pitëm kööre toköröä këlangönü öngpökaan waurö. Pitëm ulpëenöt Sëpsëp Ruupë iitak iirak kölam wesaurö.

¹⁵ Pötaanök pit Anutu pim omp ak urta itékëél tauëë këtre röök poutë pim ngëëngk tuptak pimëen inëen yaalmëem yaya maim wëaurö. Pël eën Anutu pimënt pim omp ak urtak wel aisëeë ngarangk yaalmëaup.

16 Pit kaalak këenëen ëëre iiten ë pël naëpan. Ën këtëpöcta nga elmëere omën nantë es nga naöök pitëk isö pël naëpan.

17 Sëpsëp Ruup omp ak urta luptak wëa pöpök pit ngarangk elmëak mës wak së i kölokta yoolëaurek së wëwë kosangta iit kol mangkën næmpnaat. Pël ëen Anutuuk pitëm ing telapöt tum mokorak won mowasëpnaat.”

8

Sëpsëp Ruupök pepeweri wii téeëa 7 pö il olëa

1 Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii téeëa munt 7 pö il yoola. Pël ëen kutömweriaan ngön nent naën wieë akun kot nent ap aöa pöta ök won yes.

2 Pël ëen ne itaangkën ensel 7 äak Anutuu ööetak tauëë kuup 7 tapël äak yeön itenaut.

3 Pël ëen ensel munt namp wais Anutuun ur kiri yaalmëauta naë taö yeö. Pöp pi söwar koolötök ket äa neweri omën nant köp nga kamp ompyaut wiipënëak wak wais taö yeö. Pël ëen pi omën es koulöp köp nga kamp eëpna pöt kësang panë mangkën yeö. Omën köp nga kamp pöt Anutuun kiri yaalmëaurek ur koolötök ket äa pötak kiri ar ëen es koulöp köp nga kamp ompyaut ngaarëk yawi sem Anutuu omnaröa pimëen yayaare kimang yamëëa pötring erën eëpënëak mangkën yeö.

4 Pël ëen ensel Anutuu ööetak tauëëa pöp pi omën köp nga kamp pöt moresi wak wë ar ëen es koulöpö ngaarëk yawi sem Anutuu omnaröa pimëen yayaare kimang yamëëa pötring erën äak yawis.

5 Pël yaëen enselëp pi söwar pöwer omën köp nga kampöt wiaan wak Anutuun ur kiri yaalméautakaan es newes korak söwarweri wiak yangerak yoola. Pël eën kent tangar mënak tangre kaö kësang yeraan moup yamö.

Ensel 4 éak kuup mëna

6 Ne pöt itenak kaalak itaangkën ensel 7 pörö pitäm kuup 7 éak wak wëa pöt mëmpënëak yaë.

7 Ensel wet kaal rëa nampök pim kuupö wet rëak mëngkën kopi kësangpel ép ulöpöttring yepelen esre omën iitring ngentiak yang lup ner pour es kot won yes. Ën yang lup neraar om wia. Lup es kota pörek omnant wieëa pöt wiire këraare nön pout es kot won panë yes.

8 Ën ensel 2 pöpök pim kuupö yamëngk. Pël eën tomönötë ök nempel es yokotön olaan i kaöök yengenti. Pël eën i kaö ë naö kaip tiin omën i sëen naöörar om wieëa.

9 I kaö ë omën i sa pöök animao wëa pörö pourö wel wiin wangat pout utpet yaë.

10 Ën ensel 3 pöpök pim kuupö yamëngk. Pël eën ari naö es kalaö newesi yokot pipël pan kotak kutömweriaan ti yangerak yengenti. Pël yaëen iitri i rëepöt pout kom éak 3 yes. Pël eën ari pöök ngentiak yang nera iit ngep eën munteraarëet om wieëa.

11 Ari ti ngentia pöökë yapinte welakre kakam pël ya. Pötaanök i we naöökél wieëa pöt welakre kakam sëen we naöörarë wieëaut om ompyaö wieëa. Pël eën omën narö kësang i welak yaaö pöt nak wel yawi.

12 Pël yaëen ensel 4 pöpök pim kuupö yamëngkën këtep kom äak rongan 3 yesën ngoonöpre ariatta tapël yaë. Pël ëen këtre ngoonre ari rongan 3 pötëaan nent mëngkën lup nent äwa naën nenteparökëer äwa yaë. Pël ëen këtëkre rö kanötë lup nentak äwa naën wiaan lup nenteparökëer äwa yaë.

13 Pël ëen ne itaangkën int tup kësang panë nemor wal äak mopöök yesën kat wiaan int pöpök ngön äak epël ya. “O yaköm, yaköm, yaköm pan. Ensel munt 3 pöröak pitäm kuupöt mëmpna pötak yangeraké omnaröa naë utpet kësang panë nempelär nempel äak orööpnaan yaë. Yang omnarö tol eepën?”

9

Ensel 5 pöpök kuup mëna

1 Ensel 5 pöpök kuup mëngkën ne itaangkën ari naö kutömweriaan tiak wais yangerak ngentiak wieëa. Ari pö ensel nampönök ya. Ën ne itaangkën yang öngöp wali panë naö wieëa. Pöökë leng äa pörekën ne köpël. Yang öngöp pöökë kiet ensel pöp mangkën yeö.

2 Pël äak puuk öngöp pöökë kanwer të wiin es koulöp naö öngöpöökaan oröak yawis. Es koulöp pö es kësangöte koulöpöökë ökö. Pël ëen es koulöp pöök këtëpre mop epö ka wariin koö yoola.

3 Pël ëen es koulöpöökaan mop narö oröak yangerak yeira. Pöröa kant yamëngka nga pöt körngapöröa yaë pöl yaaurö.

4 Pël ëen kutömweri wëauröak pitën epël ök yema. “Ar nönre këra, wiire omnant ke nampre nampöt

e yangerak oröak wë epot pout utpet wasnganok om mait elmëen. Ën omën Anutuun yaö ëak pitëm è kosatë pim yapinte nawiin piporöakëär utpet mowasën.

⁵ Ar ngoon 5 pöröa öngpök omën piporö utpet moweseim ön. Pël èenëëtak mën wel mowinganok." Pël yemaan mop pörö omën narö kant ménak këlangön yemongawis. Pöt körngap nampë omën namp kant momkëna këäm kat yawi pita ök yeëa.

⁶ Ne omën pipot poutön itenaup. Pipot ngoon 5 pöröa öngpök orööpna pötak wel wiipna kanten ap kësang panë wasëpnaatak pangk kangk nokoirpan. Pit wel wiipën kön wiak pël èepnaatak pangk pël naëpan.

⁷ Ne itaangkën mop pörö pol osöröa ngaöök sëpënëak kopëta wes ulmëen wë pöl ëak wë. Mop pöröa kepönötë omp ak ul koolötök ket èautë ököt waëak wëa. Këëre wot kan pöt omnaröa ökörö.

⁸ Ën pitëm kepön épöt, öngöröaatë ök wali panëët oröeëa. Kë pöt kent nga laionöröaatë ök panëët oröak wëa.

⁹ Pitëm ripatë aini ngilöatë ököt ngep èeëa. Ën wer pöt pol osöröa teënt ngaöök sëpënëak kaaratë nga è raare wisangöt wa wiin wak weruak yesën u kësang ya pöl ya.

¹⁰ Pitëm suut körngap pöröaatë ököt. Wap nantta omnarö wesirën këäm kat wiipnaat suutë oröeëa. Pitëm nga èepna pöt suutë wëa pötök omnarö ngoon 5 pöröa öngpök utpet yemowas.

¹¹ Pit pouröa kepönöök omën omp ak namp wëa. Omp ak pöp ensel yang öngöp wali panëöökë ngarangk wëa pöp. Pim yapinte Yuta ngontak

Apaton, Krik ngöntak Apolion, ën tiarim ngöntak, "Omëñ omnant pout utpet yewesaup," pël ape-naap.

¹² Këlangön kësang wet kaalte, kuup 5 pöökë mëngkën oröa pöt peene pet yair. Këlangön munt nentepar om wia, ēnëmak orööpnaatepar.

Ensel 6 pöpök kuup mëna

¹³ Ensel 6 pöpök kuup mëngkën ne kat wiin ngön nent yeem ya. Ngön pöt ur Anutuun kiri yaalmëäö koolötök ket ëa pim itékëël wieëa pöta tepön 4 pötëelaan oröak

¹⁴ ensel 6 kuupö wak wëa pöpön epël ök yema. "Ensel utpet 4 ëak i kësang Yupretis pël yema pömeri pouuk wii kaatak wë piporö kan wes mëen sëp," pël yema.

¹⁵ Pël yemaan ensel 4 pörö kama wël ë yemoulmë. Ensel utpet pörö, yangerakë omën pourö kom ëak rongan 3 wesak nentakörö mën wel mowiin nenteparëerö om öpnaat pël maan pitök ya pöt mëmpënëak kor wakaima. Pitëm pël ëepna pöt ngaantakëer krismakiire ngoon, këtre aöa akun pöt mowia.

¹⁶ Pit pël ëepnëäk kan yesën pitëm nga omën pol osöröa rangk wel aiseäk wëa pörö pitring yes. Pitëm sareet pöt kësang pan, 200 milion pël aan kat yawi.

¹⁷ Ën pol osöröere pitëm rangk omën wëa pöröen wangartak epël itenaut. Omnaröa ripatë aini ngilöat ngep ëeëa. Ën pötë retëngretëng ëeëea pöt epot. Köp möaare kunöm ka uraare kop retëng ka ura pöt pitëk pangk ëeëa. Pol osöröa kepönöt kent laionöröa kepönötë ök seëa. Pël ëen pitëm

këmötëaan kël kop retëng ka ura es yokota nantring koulöpre wëlengöt yaaröa.

¹⁸ Pël eën pitëm këmötëaan kël kop retëng ka ura es yokota pötring koulöpre wëlengöt yaaröa 3 pötök yang omnaröa naëaan rongan nentak wëa pörö pourö mën wel yawiin nenteparë wäaurö om wë.

¹⁹ Pol osöröa weëre kosang pöt këm kanre suutë wieëa. Pitëm suut pöt kamalöröa ököt, kepönötta wëa. Su pötöcta omnarö möak utpet wasëpnaat.

²⁰ Pol osöröa këmötëaan omën utpet 3 eák oröa pötök yangerak omën rongan nentak wëa pörö mën wel wiipënëak nentepar pël naalmëen yaë. Pël yaëen omën wel nawiin pörö lup kaip tiak utpet yaaut sëp newasën yaë. Pël eák pitëm omp ak kaar aini koolre siluwaare parasötök ket eëre këraare këlötök omën kön ket eaut sëp newasën yaë. Omën kön pöt itaampööre kat wiire kan ing e pël naën yaëëtak pötëen yaya yamëea pöt sëp newasën yaë.

²¹ Pël yeem nga eëre kemp e, wëwë utpet öngre omp nga eëre omën köntak këkain e pël yaaö pöotta sëp newasën yaë.

10

Enselëpök Son pep newer mangkën na

¹ Ne omën pöt yaaröön itenak kaalak itaangkën kutömweriaan ensel weëre kosangring munt namp yeira. Pöp pim koröpöök kepilot pe eën kepönöök iere kasirö wesirak wëa. Këëre wot kante pöt kët ket eák mëak ëwa ëeëa. Ėn ingesiar pöt es wëlengöökë ököp.

² Pi pep kot newer wilak wali weëa. Pim ing yaapkëëwes i kaöökë rangk mësëak katnëëwes yangerak mësëak wëa.

³ Pël ëeëaupök kent laionöpë ya pöl maap ngön ë oléak aan tangre kaö akun 7 ëak yera.

⁴ Pël yaëën ne ngön pöt retëng ëëmëak yeem kat wiin kutömweriaan ngön nent epël yenëa. “Tangre kaö akun 7 ëak yeraan ngön aan kat wian pöt ni retëng ëënganëp könöök wa wi,” pël yenëa.

⁵ Pël yeneaan ensel nem wet rëak itaangkëñ pim ingesar nas i kaöökre nas yangerak pël ëak wëën nem itena pöpök kaalak o kutömweriil pim mor yaapkëëwes ngaarëk wesak wë

⁶ Anutu wakaim öpnaapök, kutömre yang, i kaöre omnant pötë wieëa pöt pout ket ëa pöpë yapintak ngön kosang wesak epël ya. “Anutu pi omnaröaan kor wakaimaup, kaalak naöpanëëp.

⁷ Ensel 7 pöpök pim kuupö mëngkëñ Anutuu ngön ëlëep ngaanëër pim inëën ru tektek ngön yaauröen ök mëëa pöt kë orööpnaat.”

⁸ Pël yaan ngön nem wet rëak kutömweriaan ök neaan kat wian taptak kaalak epël yenëa. “Ni së ensel i kaöökre yangera rangk tauëëa pöpë pep wilak wali wak öpna pöwer kama öm.”

⁹ Pël neaan ne enselëpë naë së pep kot pöwer nampënëak maan pi epël yenëa. “Ni pöt num. Nim këmtak kapulak kant mënak numë pöt ngëntötë ök misëng pan ëepnaat. Pël ëepnaatak yaatak së wieë welakre kakam ëak nga ëepnaat.”

¹⁰ Pël neaan ne pep kot pöwer pim moresiaan wak naut. Pël ëën nem këmtak kapulak nëën ngëntötë yaë pöl misëng pan ëaut. Ën yaatak së

wieëak kaalak welakre kakam ëak nga ëaut.

¹¹ Pël ëen ne epël kat yawi. “Ni kaalak omën yang
kaö nantë neenem ngönöt yaaöre pitém omën omp
aköröa naë orööpna pöt tekeri wesak maim öm.”

11

Omën naarök Anutuu ngönte ök apnaat

¹ Ne ngön pöt kat wiaan nampök sungkör ök
naö nenak epël ök yenëa. “Ni wal ëak ök epö
wak së Anutuu ngönën tup kaöetere ur pimëën
kiri yaalmëautak epööring ök wiak omën pörek piin
yaya yamëëa pöröen sangk kelum.

² Pël eëmëëtak tup ka ngëëngkta ëm pipö ök wi-
inganëp, mosëp. Pipöökë öngpök Anutuuk omën
ngönën köpölöröaan yaö maan pit Yerusalem ka
ngëëngk pipö krismaki nentepar nent ngoon 6
pöröa öngpök ka pö utpet wasëpnaat. Pötaanök ök
wingan.

³ Pël ëen omën naar nem songönte tekeri
wasëpnaan wes mëëmaat. Ne piarip wes mëën
nem ngönte tekeri wesak apnaataan kaplak ilaim
wëën krismaki nentepar nent ngoon 6 pörö pet
irëpnaat.”

⁴ Omën pöaar këra olip rikötre rampeetë rang-
ina yaë pöl yangera pepap, Aköp, pim ëöetak éwa
yaauwaar.

⁵ Omën namp piarip utpet mowasëpën
wesak elmëëpna pöt es wëlengöörar piarpim
këmteparëaan oröak mokotöpnaat. Yaap, omën
piarip utpet mowasëpna pörö akun tapëtakëär wel
wipnaarö.

⁶ Piarip kutömweriaan weëre kosang wak akun
piarpim Anutuu ngönte aö sëpna pötë piaripök

kopi nepelën eepenäak maan nepelën eepnaat. Weëre kosang tapööring i epot pout kaip tiak omën i sëäre yangerak omnant këëre ngaat orö pël eepenäak maan pël eepnaat. Piaripök ya pöt mëmpenäak kön wiipna pöt pangk eepnaat.

7 Piarpim Anutuu ngönte ök aö seimeë së pet irëpna pötak animaö utpet nga namp yang öngöp wali panë pöökaan oröak piaripring nga elak puuk piarip mën wel mowiipnaawaar.

8 Pël eën omën pöaarë sokuraar ka kësang piarpim Aköp këra yetaprak möön wel wia pöökë kamtaöök mowiin wiaapnaat. Ngön nokoliitak ka pöön Sotomre Isëp pël ya.

9 Pël eën omën möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëaan narö wais erën eak piarpim sokuraarön iteneimeë së kët 3re en kët kaö nent pël sëpnaat. Pël eepnaatak omën nampöcta itenak wak së welaaröa yangaöök moweerëpnaaten kuure mak nemaan eepnaat.

10 Pël eak yangerakë omën pourö piarpim wel wia pötaan yak erëpérëp eak këëre kaömp ngawi nak nener omnant yowe mampnaat. Pöt yangerakë omën pörö utpet yaaëen Anutuu tektek ngön yaaö omën pöaarök pit këëmre këlangön menak utpet moweseima pötaanöök.

11 En kët 3re kaö nent won sëen Anutuuk pim omën wel wia pöaar wëwëeta émö mangkëñ kaalak öp sak tauaan omën pourö piaripön itenak kas kësang pan yaë.

12 Pël eën piarip kat wiaan kutömweriaan ngön naö ngön eak epël yema. “Arip e ngaarékél apree.” Pël maan piarip kan aprö is kutöm kepilötë öngpök

ilëak yesën kööre tokörö itenaut.

¹³ Pël een akun tapëtakëer moup nempel möak ka kaöaöökë lup ner utpet wes yoolaan lup 9 äak om wia. Moup yamöön omën 7,000 ka kaöaöökë lup nerak wëaurö wel wiin, lup 9 pötë wëaurö om wë omën pörek oröa pöten itenak kas kësang panë yeem Anutu kutöm pepapë yapinte wak isak yema.

¹⁴ Këlangön kësang 2 kuup 6 pöökë mëngkën oröa pöt peene pet yair. Këlangön 3 änäm panë pöt, peene tapët orööpnaan yaë.

Ensel 7 pöpök pim kuupö mëna

¹⁵ Ensel 7 pöpök pim kuupö mëngkën kutömweriaan omën naröak ngön ë olëak epël ya. “Tiarim Aköp Anutu pi Kristo pim Yaö Mëëaupring omnaröa kaö sak wë om wakaim öpnaap.”

¹⁶ Pël yaan ngarangk 24 Anutuu ëöetak pitëm omp ak urötë wel aiséeäa pörö pit rar rë mowesirak tok oriak Anutuun yaya yamëem

¹⁷ epël yema.

“O Aköp Anutu, weëre kosang pout wieëaup, ni ngaanëär wakaimaupök peeneeta wëen.

Ni nimtë weëre kosang kësangö wak omp ak sak ngarangk yaalniin.

Pötaanök ten niin yoöre ärëp yeniak.

¹⁸ Yangerakë omën niin köpëlörö ya sangën el-nieim wë, ën nim pitëmëen ya sangën elmëëmë pöt yok peene yaarö.

Nim omën wel wiauröa wël äak kangut mampë pöteta yok yaarö.

Peene nim inëën ru tektek ngön yaaö omën pöröere
 ën nim omën pourö, kotre kaö,
 niin kasinkasin yaalnia pörö pit ompyaö kangut
 mampëep.

Pël ëak omën yang omnarö utpet yewesauröeta
 utpet mowasumëep.”

¹⁹ Pit ngön pöt ök më pet yairën Anutuu
 tup ngëengk kaöet kutömweri wia pöt kan tëen
 ne itaangkën Anutu pim umkek Mosesë ngön
 kosangöt wieëa pöt tup pöta kakaati wia. Pël ëen
 ne itenaan kent tangar mënak tangre kaö rëak
 moup möak kopi kësangpel ép ulöpötring yepel.

12

Öng nampre kamal kësangëpë ngönte

¹ Ne itaangkën kutömweri retëng kësang nent
 yaarö. Pöt öng nampök pim koröpöök këtëpök
 ulpëen ket ëak mëak wëa. Ngonöp pöt pim inge-
 siarë iri wëa. Ën kepönöök pöt ari 12 pötök ul ket
 ëak waëak wëa.

² Pöp ru yak wë wilëpënëak lel yailën këlangön
 kësang kat yawiem merek ya.

³ Ën omën munt nantta kutömweri taprek yaarö.
 Omën pöt kamal kësang panë nemorë ök sak wëa.
 Pömor köp möaumorök pim kepönöt 7 ëak wëen
 watöt 10 ëak pötëaan oröeëa. Ën omën omp aköpë
 ulöt 7 ëak pim kepön 7 pötë waëeëa.

⁴ Pim su pömentök kutömweri möak ari tit nent ti
 olaan tit nentepar pëen om wë. Pël ëaan kamal pöp
 öng ru wilëpënëak yaaö pöpë itëkëël së nga kor taö
 yeö. Öng pöp rungaap wilën pi wa nëmpënëak pël
 yaë.

5 Pël ëen öng pöpë yokot ënëmak yangerakë omën pourö weëre kosangring ngarangk elmëepna pöp yawil. Pël ëen akun tapëtakëér pit rungaap teëntom panë wak yes, Anutu pim omp ak urtak wel aisëeëa pöpë ngësë.

6 Pël ëen öng pöp kan kas së yang lup omën won ner, Anutuuk mangkën krismaki nentepar nent ngoon 6 äak wëen ngarangk äak kaömpre omnant mampënëak yema.

7 Ne kaalak itaangkën kutömweri nga kësang panë nempel yaarö. Nga pöt Maikelre pim enselörök kamal kësang pömorre enselöröaan nga yaalmë. Pël yaëen pit kangiir yaalmë.

8 Pël yaëen Maikelre pim enselörök pit il mowesak, “Ar e kutömweri yok pangk naöngan,” pël yema.

9 Pël mëak kamal pömor wa yangerak yemoola. Pöp kamal wet ngaanëär pan wakaimaupök yangerakë omën pourö morök yaalmëaup, Seten pöp. Piire pim enselörö wa yemoola.

10 ŋ En ne kat wiin kutömweriaan ngön naö ngön ë olëak epël ya.

“Peene Anutuuk tiar utpetetakaan kama yanu.

Peene pim weëre kosangöök omnant pout il mowesak pi Aköp pël sak wë pöt pet yaalni.

Ēn pim Ruup Kristo puukta pi kaö sak wë pöt pet yaalni. Pöta songönte epët.

Seten pi tiarim Anutu pim öötak tiarim karuröaan röökre kët poutë ngön utpet wesak yamëëa pöp piaripök kutömweriaan wa yemoola.

11 Tiarim karurö Yesu Kristo, Sëpsëp Ruupë i il olëa pötak weëre kosang wak pim ngönte ök aimeë Seten il mowesa.

Pit pitëm wëwëat keimön naën Anutuu ngönte taë wes wak wëën pitëm kööre tokörök mënaurö.

12 Pötaanök kutömweri wëaurö ar ērëpérëp ëeë.

Ēn yangerakre i kaöök wëauröaan yaköm pan.

Seten pi pim akunet ëwat wë yak ya sangën ëen arim naë oröök nga kaö elniipnaan yaë.”

13 Kamal kësang pöp pi yangerak wa moolëa pöten kön wieë öng yokotup wila pöp utpet mowasëpënëak nga yes.

14 Pël yaëen Anutuuk öng pöp int tup wereweriarë ök neweriar yemangk. Pöt pi kamalöpë naëaan kas wal äak yang lup omën won panë nerek së wëën Anutu ngarangk elmëak këëre kaömp meneim wëën krismaki 3 ën ngoon 6 pël sëpënëak yemangk.

15 Pël ëen kamal pöpök öng pöp i wak sëpën pël kön wiak köm ngës olaan i kësang nemer nga urak ënëm yes.

16 Pël ëen yangerak öng pöp kaamök elmëak këm nga ëen i kamalöpë köm ngës olëa pömer ngemë ilëak won yes.

17 Pël ëen kamal kësangëp pi öngöpön ya sangën ëen pim ru wet rëak wilaö muntarö Anutuu ngön kosangöt ngaarëk wëëre Yesu pim omnant tekeri wes mena pöt taë wes wak wëaurö nga elmëepënëak yes.

18 Pël äak kamal kësang pöp i kaöökë pisöök tauak kor wë.

13

Animaö nga naar oröa

¹ Ne omën pötön itenaan animaö nga namp i kaöökaan yaarö. Pöppim kepönöt 7 äak wëeen watöt 10 äak pötëaan oröeëa. Omën omp ak ulöt 10 tapël äak wat 10 pötë waëak wëa. Pim kepönötë yapin Anutuun utpet wesak yaaö nant wieëa.

² Animaö nga nem itena pöp pi pusi kësang nga namp lepat pël ya pöpë ököp. Ingesiar pöt imën nga namp pea pël ya pöpë ök. Ën këm pöt kent nga laionöpë ök. Animaö nga pöp kamal kësangëpök pim weëre kosangö menak pim omp ak urtak wel aisëeë yangerakë omnarö ngarangk eëpënëak yema.

³ Pël yaëëen ne itaangkën animaö nga pöpë kepön naö omnaröök wisang äak mënaupë kepönöökë ök seëa. Pël éautak émpölö yok pu wariin yaap sak wëén omën pourö pöten itenak yaan sak äak pim énëem yes.

⁴ Pël äak omnarö kamal kësang pöpök pim weëre kosangö animaö ngaap mena pötaan kamalöpön yaya mëak animaö ngaapönta yaya mëak epël ya. “Talëp animaö ngaapë ök weëre kosangring wë? Ma talëpök pi il mowasëpën? Won pan.”

⁵ Kamal kësangëpök animaö nga pöpön, “Ni Anutuu yapinte wa ngep elmëak utpet wesak mam,” pël ök maan Anutu kuure mak yema. Pël äak pi krismaki 3 én ngoon 6 pöröa öngpök yang omnarö ngarangk elmëepënëak animaö ngaapön tapël yema.

6 Pël maan pi Anuntuun utpet wesak mëäk yap-inte wa ngep elmëäk pim wëautere kutömweri wëauröenta utpet wesak yema.

7 Pël äak animaö nga pöpön Anuntuuk pim omnaröen kööre tok elmëäk puuk il mowesak omën möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëerö ngarangk elmëepënäak kuure mak yema.

8 Pël maan yangerakë omën pitäm yapinöt wëwë kosangta pepeweri retëng naën äa pörök animaö nga pöpön yaya yema. Pep pöwer yang epér naaröön wiaan Sëpsëp Ru ënëmak mën wel wia pöpök omën wëwë kosangtak öpnaaröa yapinöt retëng äauwer.

9 Katringörök ngön epët këekë kat wiin.

10 Anuntuuk omën namp wii kaatakën yaö ëepna pöp yok sëpnaap. Ën nampön kööre tokörök mëmpënäak yaö ëepna pöp mëmpnaap. Ngön pöt ngönëntak wia. Pötaanök omën ke pilöt Anutuu omnaröa naë yaaröön pöt kosang sak wë piin kön wi kosang yewesaut taë wes wak öp.

11 Ne kaalak itaangkën animaö nga munt namp yangera öngpökaan yaarö. Pöp wat naöörar wëa pöörar sëpsëp ruuröaatë ök. Ën pim ngönaak yaaö pöt kamal kësangörök ngönötë ök kaö yaaup.

12 Animaö nga 2 pöpök munt wet kaal pöpë weëre kosang pout wak wëa. Pël äak pi wet kaal pöp kaamök äak yangerakë omën pourö animaö wet kaal pim kepön naö mëngkën wel wiin ëmpölö pu wariaö pöpön yaya mapënäak yamëëaup.

13 Animaö nga 2 pöpök ya it ngölöp ke nentere nent mëneim wë. Pël yeem kutömweriaan esuwes

wes mëeen yangerakël yeiraan omnarö iteneim wë.

¹⁴ Pël ëen Anutuu kuure mak mëeaul animaö nga wet kaalëpë itöök ya it ngolöpöt yamëngka pötök yang omnaröen morök epël maim wë. “Ar animaö nga ngaantak öp wesirën wel wiak kaalak öp wëaupë könöp ket äak kön pöpön yaya maim ön.”

¹⁵ Pël yaëen Anutuuk kat mowiin puuk animaö kön ket äa pöp wak këm muntön momöön ngönaak yaan omën animaö kön pöpön yaya nemaan yaë pörö mëneim wë.

¹⁶ Pël äak animaö nga 2 pöpök omën pourö kotre kaö, monere urömaringre il ngentingenti yaaö, omën yaap wëaöre ën inëen yaaö pouröen maan animaö wet kaalëpë yapinte pitëm mor yaapkëetëere ä kosatë wi pet yair.

¹⁷ Namp animaö pöpë yapintere saareet piik nawiin ëen pöt animaö pöpök omën pöp omnant sum äëre omnaröakta pim naëaan sum ä pël naëpan pël yema.

¹⁸ Animaö nga pöpë yapinta songön pöt epël këekë kön wiipa. Yapin pöt saareet 666 pël wia. Pötaanök omën namp kön wetete wë pöt saare epët sangk kelak pöta songonte äwat sëp.

14

Omën 144,000 pörö tan ngolöp nent äa

¹ Ne kaalak itaangkën Sëpsëp Ruup Yerusalem kak Saion rosiraöök tauëea. Pël ëen omën 144,000 Sëpsëp Ruupre Pepap Anutu piarpim yapintepar pitëm ä kosatë wieëa pöröeta piiring wëa.

² Pël ëen ne kat wiin këm ngön nempel i kësang nant nga yaurem kuk aöre tangre kaö kësang rë pël yaë pöta ök kutömweriaan yaarö. Ngön nem

kat wian pöt omën selap intö tang yamööna ya pöl
ëaut.

³ Omën 144,000 pörö Anutu pim omp ak urtak wel aiseëa pöpre kutöm omën mor kong nent wewëetaring pöröere ngarangk 24 pöröa ëoetak taueë tan ngolöp nent aim wë. Tan ngolöp pöt omën muntaröak éwat nasëpan. Omën 144,000 Anutuuk yang omnaröa naëaan pimëen kama wa pörökëer pangk éwat sëpnaat.

⁴ Omën pörö pit öngörö mësël naën wonörö. Pit yaap wewë wotpil wakaima. Pël eëë Sëpsëp Ruupë ngönte ngaarék wak kaatë ya mëmpö seima. Omën pörö Anutuuk pöta kangiir pit yang omnaröa teköökaan kama waurö. Pël eën Anuture Sëpsëp Ruupë ingre moröröa wotöökörö pël sak wëa.

⁵ Pit ngönkaar aöre utpet nent ë pël naën, won.

Ensel 3 pörök ngön nant ök mëea

⁶ Ne kaalak itaangkën ensel munt namp mopöök wal ëak yesën itenaut. Pöp möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëéröen Anutuu ngön ompyaö wiakaim wiaapna pöt ök mapënëak yes.

⁷ Pël ëak pi ngön ë olëak epël ya. “Anutu pim omën pourö kom ëak ngön yaatak niulëepna akunet yok yaarö. Pötaanök piin kas yeem ping wesak maë. Pi kutömré yangre i kaöre kölok pout ket ëa pöpön yaya maë.”

⁸ Pël aö yesën ensel munt namp pim ënëm yesem epël ya. “Kat wieë. Papilon ka kaöaö omën naröak yok utpet yewas. Yaap, pit utpet panë wesak tööl yoola. Omën ka pöök wëa pörö öng omp nga yaaö nampë wain iit omnarö mangkën nak piiring

utpet yaë pol pitäm utpet yaaö pöt yang omën pouröen rë moulön ulöl sa. Pötaanök pitäm ka kaöaö töölön pitta kö yes.”

⁹ Pël aö yesën ensel munt 3 pöp wet kaal pöaarë ënëm yesem ngön ëak epël ya. “Omën narö animaö nga pöpre pim omën kön ket ëaupöön yaya mëak pim yapinte pitäm moresiire ë kosaöök wiaapëna pörö

¹⁰ omën nampë wain iit mangkën nak kön irikor yaë pöl Anuntuuk pitën ya sangën elmëen këlangön kat wiipnaarö. Kot nent wiap naalmëëpan, ya sangën kaö elmëak kël kop retëng ka urauuk es yokota pörek wes mëen ensel ngëengköröere Sëpsëp Ruupë ööetak këlangön kaö pan kat wiipnaarö.

¹¹ Es pitäm këlangön kat mowiipna pöwes nariin om yokotön koulöpö két élötë o ngaarék aprö seim öpnaat. Omën animaö ngaapre pim omën kön ket ëaupönta yaya yamëem pim yapinte piték wiaapna pörö röökre két poutë këlangön kat wieim öpnaarö.”

¹² Pël ëepnaat pötaanök utpet ke nentere nent Anutuu omën pim ngön kosangöt ngaarék wëëre Yesuun kön wi kosang wasö pël eim wëaurö arim naë yaaröön pöt kosang sak ön.

¹³ Ne kaalak kat wiin ngön nent kutömweriaan epël yenëa. “Ni ngön epël retëng ë. Omën Aköpë naë rë olëak wë akun eptak ngës rëak wel wiipna pörö ërëpërëp ëepnaarö.” Pël yaan Ngëengk Pulöök epël yenëa. “Yaap pan. Pit wel wiin pitäm ya mëmpnaatë kangut Anuntuuk mampnaarö. Pötaanök yok pangk pitäm ya kaö mëmpna pöt pet irak kë yesem ërëpërëp eim öpnaarö.”

Enselöröa omnarö koirëpnaata ngönte

14 Ne ngön pöt kat wiak kutömweriil itaangkën kutöm kepil kólam kësang ner wiaan itenaut. Pël eën kepil pöra rangk namp wel aisëeëa. Pöp omnaröa ököp, pim kepönöök omp ak ul koolötök ket äa nent waëak moresi öp nga panë newer wak wëa.

15 Pël eën ensel munt nampök Anutuu ngëëngk tup kaöeta kakaatiaan oröak ensel kutöm kepilta rangk wel aisëeëa pöpön maap ngön äak epël yema. “Yangerakë kaömpöt köp sëen tiak kama ömë akunet yok yaarö. Pötaanök ni së öpwerring ti.”

16 Pël maan ensel kutöm kepilta rangk wel aisëeëa pöp së pim öpwering yangerak wesirak kaömp köp saut yati.

17 Pël yaëen ne itaangkën ensel munt namp kutömweri ngëëngk tup kaöeta kakaatiaan öp nga panë newer wali wak yaarö.

18 Pël eën ensel munt Anutuu kiri ar yaaö urtak esuwesi ngarangk yaaupök pötakaan oröak ensel öp nga panëëwer wali wak wëa pöpön maap ngön ë olëak epël yema. “Yangerak wii wain ulöpörö köp sak wë. Pötaanök së öpwerring tö.”

19 Pël maan ensel pöp së pim öpwerring yangerakaan wain ulöprö töak rongan yaë. Pël äak wain ulöp pörö ing mësaan iit oröak sëpënëak wa kap kësang këlötök ket äa nenta öngpök yewesir. Wain ulöpöröa ing mësaan iit oröak sëpna pöt Anutu pim omnaröen ya sangën elmëepnaata ök eëpnaat.

20 Pit Yerusalem kaöökë ka tomök wii wain ulöp pörö kap kësang pötak wesirak ing mësaan pötakaan omën iit oröak i yaapötë ök yaë. Ipöt oröak kaö wetak omnaröa kepönöt il yewas. Rëëptakaan opetakë waliit 300 kilomita pöta ök.

15

Ensel 7 pörök omën utpet panë nant 7 tapël éak wali wak wëa

¹ Ne itaangkën kutömweri retëng kësang munt nent orök wëen itenak yaan saut. Ne itaangkën ensel 7 pörök omën utpet panë nant 7 tapël éak omnarö utpet mowasëpnaat wak wëa. Omën utpet pöt oröön énëmak kaalak munt nant naaröön eëpnaat. Anutu pim ya sangënte pörekök pet panë irëpnaat.

² Pël eëen ne omën kësang i kaöökë ök nenten itenaut. Omën pöt könitweri öktak esuwesi köp möak wë pöl eëea. Ēn omën animaö nga pöpring nga elak piire pim omën kön ket éaupre pim yapinta saareet il wesa pörök Anutuuk pim intöat mangkën wali wak i kaö könitweri ök pöökë eöök tauëea.

³ Pël eëe Sëpsëp Ruupëen tan nent Moses Anutuu inëen ruupë tan pöta ök epël aim wë.

“O Aköp Anutu, ni weëre kosang pout wieëaup.
Nim ya pout kosang kaö panëët, pölöpringöt.

O omën pouröa Omp Aköp,
nim wëwë pötakëer wotpil ompyaö panëët.

⁴ Aköp, nimënt tapöpökëer ngëëngk panëëp.
Pötaanök ten omën pourö niin kasinkasin elniak
nim yapinte wak isak nianaat.

Nim wotpil yewesa yaat tekeri panë orök wia.
Pötaanök yang kaö poutëaan narö nim naë wais
yaya niapnaat.”

⁵ Tan pöt pet irën ne kaalak itaangkën kutömweri ngëëngk tup kaöet poë koröpötök ök rëa pöta kakaati ngëëngk tup panë pöt kan té wieëa.

⁶ Pël eëen ensel 7 pörök omën nant omnarö utpet mowasëpnaat 7 tapël éak wak tup ngëëngk panë

pöta kakaatiaan yaarö. Pit ulpëen wali ompyaö kewil won, éwaëwa yaaö nant mëak wëa. Pël éak yepat koolötök ket éa nant pitëm ripatë wirö rëwarök rëak wëa.

⁷ Pël éen kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörök söwar koolötök ket éa 7 éak ensel 7 pörö yemangk. Söwar pötë Anutu wëwë kosangtaringép pim ya sangënöt peö éeëa.

⁸ Ēn Anutuu éwaare weëre kosang pö es koulöpöökë ök sak tup ngëëngk panëëtak wiaan es koulöp pö kakaati peö éaan omnarö pörek ilapnaat pangk naën. Ēnëmak utpet 7 enselörök wak yewais pöt pet irëpna pötakëér ilapnaat.

16

Anutu pim omnaröaan ya sangënöt söwar 7 pötë wieëa

¹ Ne kat wiaan tup ngëëngk panëëta kakaatiaan ngön nent ensel 7 poröen epél ök yamëem ya. “Ar söwar 7 pötë öngpök Anutuu ya sangënöt wia pipot kömen yangerak olaë,” pël yema.

² Pël maan ensel kopët pöpök pim söwarweri wieëaut wak së kömen yangerak yoola. Pël éen omën animaö ngaapë yapinte pitëk wiak pim omën kön ket éaupön yaya maima pöröa naë émpöl utpet kësang panë nant orö morëen këlangön kaö kat yawi.

³ Ēn ensel 2 pöpök pim söwarweri wieëaut i kaöök kömen yoola. Pël éen i kaö pö kaip tiin omën wel wiauröa iitië ök koröp oröön omën i kaöök wëa pörö wel wi won yes.

4 Pël yaëen ensel 3 pöpök pim söwarweri wieëaut i kësangöteëre kölokötë kömen yoola. Pël eën pötta kaip tiin omën i koröp yaarö.

5 Pël eën ne kat wiaan ensel i pout ngarangk yaaö pöpök Anutuun epël yema.

“O Ngëengkëp, ni wakaimaupök wëën.

Nim kangut yemengka yaat wotpil yamëngkaup.

6 Omnaröak tektek ngön yaaö omënere nim omën muntarö mën wel wiin pitäm iit oröak ngen-tieimaute.

Pötaanök omën utpet pöt eima pörö nuuk omën i epot mangkën yen.

Nim wotpil yewesa yaat yamëngkën pitäm ut-petate kangut yeö.”

7 Pël yemaan ne kat wiaan kaalak ur Anutuun kiri yaalmëautakaan ngön nent ngön äak epël ya.

“Yaap, Aköp Anutu weëre kosang pepap, nim ya yamëngkaut wotpilre ompyaö yamëngkaup.”

8 Ën ensel 4 pöpök pim söwarweri wieëaut këtepë rangk kömen yoola. Pël eën Anutuuk këtep nga panë wesak maan omnarö es kotöpënäak yema.

9 Pël eën këtep nga panë wesak maan omnaröa koröpöte es mokotön Anutu utpet pöten maan pit utpet mowasëpënäak oröa pöpön utpet wesak yema. Pit lup kaip tiak piin ping wesak nemaan yaë.

10 Ën ensel 5 pöpök pim söwarweri wieëaut animaö ngaapë omp ak urtak kömen yoola. Pël eën animaö pöpë ikanöök omën wëën ngarangk elmëeima pöröa naë koö yoola. Pël eën omën pörö këemre këlangön kat yawiem kë kant mënak wë.

11 Pël ëak pitäm ëempölre këëmre këlangön yaaö pötëen Anutu kutömweri wëaupön utpet wesak yema. Pitäm utpet yaaut kasëng menak lup kaip natiin yaë.

12 Ėn ensel 6 pöpök pim söwarweri wieëaut i kësang nemerën Yupretis pël yema pömeri kömen yoola. Pël ëen i pömer leep raan omën omp ak këtëpë yengampiaul wëauröa wais nga elëpna kanö yaarö.

13 Pël yaëen itenaan urmer ömöröa ök narö 3 ëak yaarö. Namp kamal kësangëpë këmtakaan, namp animaö ngaapë këmtakaan, namp animaö nga munt 2 pöpön tektek ngön yaaö kaar omnamp pël yema pöpë këmtakaan pël ëak yaarö.

14 Urmer pörö Setenëéröak omën it ngolöp ke nentere nent yaaurö. Pit yang ël epotë omp aköröa ngësë yes. Pitök omën omp ak pörö Anutu weëre kosang pepapë akun kaöaöök nga elëpnaan wa rongan elmëepënëäk yes.

15-16 Pël ëak së koirak yang lup nentak wa rongan yaalmë. Yang lup pöta yapinte Yuta ngöntak Amaketon pël ya.

Pël yaëëtak Kristook epël ya. “Kat wieë. Ne këkain omnaröa yaë pöl ëlëep waisumaap. Pötaanök namp pi ka uraan këkainëpök wais pim poë koröpö wilak sëen yool wë omnaröa ëoetak ëo ëëpanëen itit ngarangk ëepna pöp èrëpërëp ëepnaap.”

17 Ėn ensel 7 pöpök pim söwarweri wieëaut mopöök kömen yoola. Pël yaëen tup ngëëngk panëëtak omp ak urtakaan ngön kosang nent epël

ya. “Nem omën utpet pipotring omnarö yamëngk pöt peene pet yair.”

¹⁸ Pël yaan kent tangar mënak tangre kaö yer-aan moup yamö. Moup pömpel kësang panëëmpel ngaan ke pël nent möön itnaangkën éautak peenök yamö.

¹⁹ Pël ëen Papilon ka kësang pö luptak weerak 3 wasën omnaröa kaat tööl ngentiak utpet yes. Pöt Anutuuk Papilon omnaröa utpet yaautön kön wiak omën nampë muntap wain i ngaat mangkën nak këlangön kat yawi pöl pitën ya sangën kaö elmëen utpet yes.

²⁰ Yanger moup kësang yamöön i kaö kusöt mop wiak sëen rosiratta won yes.

²¹ Pël ëen kutömweriaan kopi kësang yepelën ép ulöp kësangöt omnaröa rangk ngentiin këlangön kaö kat yawi. Ép ulöp kopët nemesi könömët omnaröa könömta ök. Pël ëen pötök utpet panë mowesa pötaanök omnaröök Anutuun utpet wesak yema.

17

Öng omp nga yaaup pi sum utpet wa

¹ Ne omën pöten itenaan ensel 7 éak söwar nant 7 tapël éak wali wak wëa pöröakaan nampök wais neen epël ök yenëa. “Ni wais. Pël ëen öng omp nga ë yaë pöp pim utpetatë kangut Anutuuk mangkën öpnaatön pet elniimaan. Öng pöp pi ka kaö i kësangötë ööök wieëa pö.

² Yang omp akörö pit öng pöpring utpet yaaurö. Èn omën yaapöröeta sëen öng pöpök wain iit mangkën nak kön irikor éak piiring utpet tapël

yaaurö. Pötaanök Anutuuk utpet kangut mamp-naat.”

³ Pël neaan Ngëëngk Pulö pim weëre kosangööring nem naë oröön ensel pöpök ne mësak së yang lup omën won nentak yeneulë. Pël eën ne pörek wë itaangkën öng namp animaö nga köp möaö nampë rangk wel aisëeëa. Animaö pöpë koröpöök yapin Anutuun utpet wesak yaaö nant kësang retëng ëeëa. Ën pim kepönöt 7 ëak wëen pöte watöt 10 ëak oröreeëa.

⁴ Öng pöp ulpëen köp nentepar möa namp mëak polre kal ëak ë rangi ompyaut pim koröpöök pangk ëak wëa. Pël ëak kelön koolötök ket ëa nent wali weëa. Pöta öngpöök pimtë omp nga yaauta utpet kamp yaaö kömkëenringöt peö ëeëa.

⁵ Pël ëak pim yapin élëepët ë kosaöök retëng ëeëa. Pöt epët. “Papilon ka kaöaö, öngre omp nga yaaöre utpet kömkëenringöt yaaö pöte ël panëëp.”

⁶ Ne itaangkën öng pöpök Anutuu omnarö mënak pitëm iit nak kön irikor ëak wë. Omën pörö Yesuu yapinte wak kaö wesak aima. Pötaanök pit mënak pitëm iit nak wë.

Ne öng pöpön itenak yaan panë saut.

⁷ Pël yaëën enselëpök epël yenëa. “Ni oröpmorëën yaan panë yesën? Nook niin öng pipopre animaö kepönöt 7 ëak wëen pöte watöt 10 ëak oröaupöök öngöp köka ëak wëa pöp piarpim songöntepar ök niamaan kat wi.

⁸ Animaö nim itenaö pöp ngaantak wëaupöök peene won wia epop ënëmak kaalak yang öngöp wali panë pöökaan oröak apër sasa kö sëpnaap. Pël eën omën yangerak öpna pöröa yapinöt wëwë kosangta pepeweri yang epër naaröön wiaan

retëng naën ëa pörök animaö pöpön itenak yaan sëpnaat. Animaö pöp ngaantak wakaimaupök peene won wia ënëmak orööpnaap.

9 “Pöta songönte këækë ëwat sëpa. Pöt epët. Kepön 7 ëak wëa pël ya pipot rosir 7 pötönök ya. Öng pöp rosir 7 pötë rangk wel aisëeëaup.

10 Ën kepön 7 ëak wëa pël ya tapötök omën omp ak 7 pörö pël ya. Pitëm naëaan 5 pörö wel wiin kopët nampökëér peene yangerakë omp ak sak om wë. Ën munt namp pi omp ak nasën won wë. Ënëmak pöp oröak akun kot panë nent öpnaap.

11 Animaö nga pöp ngaanëér wakaimaupök peene won wia, pöp piita omp ak namp munt 7 pörök erën ëen 8 ëak wë kö sëpnaap.

12 “Ën watöt 10 ëak nim itenaö pöt omën omp ak 10 pöröenök ya. Pörö pit peene omp ak nasën wë. Akun kot panë 1 aöa ke pil pötak weëre kosang wak animaö nga pöpring omën omp sak öpënaarö.

13 Pël ëak omën omp ak 10 pörö pit kön kopët nent wieë pitëm weëre kosangre omnaröen ngarangk elmëepna pöt animaö nga pöp kön wes mampnaat.

14 Pël ëak pit Sëpsëp Ruupring nga elak pöpök pit il mowasëpnaarö. Pi omën isaö pouröa Kaöap, omën omp ak pouröa Omp Aköp. Pötaanök omën piiring öpna pörö, pim yas mëak pimtëen yaö ëen pim ngönte këækë wesak öpna pörö pourö, piiring erën ëak yang omp ak pöröaring nga elak il mowasëpnaarö.”

15 Pël neak kaalak epël ök yenëa. “I kësangöt öng omp nga yaaupë ëöök wel aisëeëa pöt omën

möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëeröenök ya.

16 Ūn watöt 10 äak oröaan nim itenan pipot yang omp ak 10 äak nem ök niiaö pöröere animaö nga pöpre äak pitök öng omp nga yaaö pöpëen kööre tok elmëepnaarö. Pël äak pitök pi utpet mowesak ulpëenre poë koröp pim è rangieäa pöt wa ilak keli moolëak yool moulmëepnaat. Pël äak pim koröpre mësëp kaö nant nak nant es momarëpnaat.

17 Yaap, Anutuuk pimtë ngaantakëér kön wia pöl pitëm lupötë kön pout mangkën pit ya pöt mëmpnaat. Ya pöt pit kön kopët naö wieë omën omp ak sak öpëna weëre kosang pitëm pöt animaö pöp mampnaat. Pël è seim Anutuu akun menau-tak pet irëpnaat.

18 Ūn nim itenan pipop ka kësang yang omp akörö ngarangk elmëepnaa pö.”

18

Papilon ka kësang pö utpet äa

1 Omën pöt pet irënen ne kaalak itaangkën ensel munt namp kutömreriaan yangerakël yeiraan itenaut. Pöp Anutuuk weëre kosang kësang mangkën pim èwaöök yangerak äwa è pet yair.

2 Pël eën pi ngön è olëak epël ya.

“Papilon yok utpet yaë.

Papilon ka kësangö utpet äak kö yes.

Pël eën peene urmer ke nampre nampre int ut-petarö pitëmënt pëen wë.

3 Ka kësang pö utpet yes pöta songönte epël.

Öng pöpök omën nampë muntap wain iit mangkën nak kön irikor yaë pöta ök

omp nga ëëre utpetat kësang ë pël yaaö pöt pet
 elmëen yang omën pourö tapël ëeim wëaurö.
 Pël äak yang omp akörö pit öng pöpring utpetat
 ëeimaurö.
 Pël yaëen öng pöpë omën nant kësang öpnaataan
 kentre kaur yaaö pötaan
 yangerakë omën monere urömatëen ya
 yamëngkauröak omnant menak pim naëaan
 sum kësang weima.

Pötaanök kö yes.”

⁴ Pël yaan ne kat wiaan ngön munt nent
 kutömweriaan epël ya.

“Nem omnarö, ar öng utpet pipop sëp wesak kas
 seë,
 öng pipopring wë saun koirak pötë kangut
 önganëen.

⁵ Öng pöpë utpet yaaö pöt kësang panë sëen
 Anutu kutömweri wë pöp itenak utpet kangut
 mampënäak kön wieim wë

⁶ Ar omën utpet kangut pi mampunë pörö pim
 këlangön omën muntarö yemengka pötön
 kön wiak kangut mampun.

Ar pël eënëak pöt pi omnarö utpet mena eën pöt
 kangiir il wesak mampun.

Omën nampë muntap i ngaat mangkën nak ut-
 pet yes pöl öng pöpök omnarö utpet wesak
 këlangön kat mowieima.

Pötaanök i nga kosang panëet yemangk pöl il we-
 sak këlangön kësang kat mowiin.

⁷ Pi pimtën wak isak yeem pim utpet yaautëen
 ärëpsawi eima pöta ök

arök kangiir këlangön kat mowiin ing ap.
 Pim lupmeri kön korar epël wieëaup.

‘Ne öng ak kësangëp yak omp ak urtak wel aisëeë
omnarö ngarangk yaalmëaup.

Ne öng kapiröa ök omnantëen il ngentingenti
naënëp.

Könöm nant nem naë oröön ingre ya ilak
naënganëep.’

⁸ Pimtok kön korar pöt wieëa pötaanök kët kopët
nentak utpet epot pim naë orööpnaat.

Anutuuk maan yaumanre ngöntök yaaöre ën ingre
ya ilak yaaö pöt orööpnaat.

Aköp Anutu utpet kangut yemengka pöp weëre
kosang kësang yaaup yak
puuk maan es kotöpnaat.”

Pël yaan kat wiaut.

⁹ Yangerakë omp ak piiring ya utpet yamëngkem
pöteen èrépsawi eimaurö öng pöp, ka kaö pö, es
yokoton koulöpö ngaarëk yawisen itenak pimëen
ingre ya ilak apnaarö.

¹⁰ Pit Papilon ka kaö pöökë omnaröa këlangön
kat yawia pöten itenak pitta tapël eëpanëak kas ëen
om kamaarek tauëe epël apnaat.

“O yakom, ka kaöaöön yaköm pan.

Papilon ka kaöaö, 1 aöa akun kot pita öngpök
nim saunatë kangiir utpet yaën.”

Pël yaan kat wiaut.

¹¹ Ën yangerakë omëñ monere urömatëen ya
yamëngkauröeta omnaröak pitëm naëaan urömat
kaalak sum naëpan pël wesak pimëen ingre ya ilak
apnaarö.

¹² Pitëm uröm pöt epot. Koolre siluwa, kël
ompyaut, polere kal, songre sar, poë koröp ke
naöre naö ompyaö retëngretëng èaut, këra köp nga
kamp ke nampre namp yaautre omëñ nant këra

sum kësangötök ket éaut, aini parasre yaap, kël retëngretëng éautök ket éaut,

¹³ omën kamp ompyaö këra koröp neweriaan yewaut yapinte sinamon pël yema pötre ëwamöt, këra épre kömau nga kamp ompyaut, wainre i kolap kaömp ar éepnaat, korupaë lölöpöt, pol purmakaöre sëpsëpörö, pol osöröere én kaar pitäm wii ngan éak wak weruak yaautre, én omën inëen yaauröere, pitäm sum yaaö pöt pipot.

¹⁴ Omën monere urömatëen ya yamëngkauröak öng pöpön epël ya.

“Omën nant nim ömëak kent kön yawian pöt sasa won yes.

Monere keére kaömpre omën ompyaö é rangi pötta won yes.

Pötaan omën pipot pout kaalak naöngan, won pan.”

¹⁵ Pël éak omën monere urömatëen ya yamëngka pörö omën ke pilöt pim naë sum yeëa pörö Papilon ka kaö pöökë omnaröa këlangön kat yawia pöten itenak pitta tapël éepanëak kas éen om kamaarek tauëe ingre ya ilak éak epël apnaat.

¹⁶ “O yaköm, ka kësangöön yaköm pan.

Ka kësang epö öng nampë ök.

Pi ulpëen ompyaö retëngretëng köp nentepar möa namp mëak

pim koröpöök koolre songre sar é rangiak wëaup.

¹⁷ Akun kot 1 aöa pöta öngpök pim monere uröm pout kö yes.”

Ēn i kaö wangatë ngarangk pöröere omën narö wangat wak ka muntatë yes piporö, wangatë inëen yaauröere omën i kaö pöök mon ya yamëngka pörö pourö pit Papilon kak pëléér wiaan kamaarek tauëe

18 itaangkën ka pö es yokotem koulöpöt oröak yesën itenak ngön ēak epël yema. “Elei, ka kësang epöökë ök naö e nerek wi naön, won pan.”

19 Pit pël mäek kaplak ilaimeë ingre ya ilak ēak epël aim wë.

“O yaköm, ka kësang epöön yaköm pan.

Wangatë ngarangk yaaurö tiar ka kësang epöökë urömat wak yesem monere uröm kësang weimaurö.

Akun kot 1 aöa pöta öngpök ka epö kö yes.

20 Kutömweri ngëëngköröere Anutuu ngön yaaöre tektek ngön yaaö omënere pim omën muntarö ar ka pö won yes pötaan ärëpërëp ëën.

Ka pöök ütpet elnieima pötaan Anutuuk kangut yamangk.”

Pël yaan kat wiaut.

21 Ņn ne kaalak itenaan ensel weëre kosantring nampök kël kësang panë naö wak wal ēak i kaöök yoolëem epël ya.

“Nem këlö i kaöök yoolak epël

Anutuuk ka kësang Papilon pö ütpet wasën sasa kö sëen kaalak itnaangkan.

22 Pël ëen intöere iraö ngön aöre pëep mëmpö, polere kuup ngön aö pöt ka pöökaan kaalak yaan kat nawiingan.

Ēn omnaröakta ka pöök ya ke nentere nent yamëngkën itnaangkan.

Korupaëta kas yamöem yaan kat nawiingan.

23 Ka pöökaan es rampe newes kaalak ēwa naën ëëpnaat.

Öngre omp yaëen ipre kër yemangka pötenta it-naangkan.

Ngaantak ka pöökë omën monere urömatëen
ya yamëngkaurö yangerakë kaö sak
wakaimaurö.

Ēn ka pöökaan naröak kempre tëptëp wak yeem
omën muntaröen morök elméeimaurö.

²⁴ Papilon ka kësang pöökë omnaröak Anutuu tek-
tek ngön yaaö omënere pim omën muntarö
mëneima.

Ēn yang omën naröeta kööre toköröak mëneima
pël èautë saunat Papilon ka kësang tapöök
wieëa.

Pötaanök Anutuu kangut yaalmë.”

19

Omnarö Papilon kaö utpet yesën èrëpèrëp ëa

¹ Ne omën pötön itenak kat wiaan kutömweriaan
omën kësang pan ngön è olëak epël ya.

“Tiar Anutuu yaya mepa.

Tiarim Anutu tapöpök tiar utpetetakaan kama
nuwa.

Ē rangiere weëre kosang pipot pim naë wia.

² Pi tapöpök pim ngön yaatak omnaröa wëwëat
wotpil wesak wël yaaup.

Öng omp nga yaaö pöpë utpet pömpelök yangerakë
omnarö utpet moweseima.

Pël èen Anutuu pi utpet kangut mena.

Öng pöpök Anutuu inëen ru narö mëneimaup.
Pötaanök kangiir elmëa.”

³ Pël èak pit kaalak ngön è olëak epël ya.

“Anutuu yaya mepa.

Ka kësang pö es yokotem koulöpö kët èl epotë aprö
seim wë.”

4 Pël yaan ngarangk 24 pöröere kutöm omën mor kong nent wëweetaring pörö pit rar rë mowesirak tok oriak Anutu pim omp ak urtak wel aisëeä pöpön yaya mëak epël ya.

“Yaap, Anutuun yaya mepa.”

5 Pël yaan kat wiaan Anutuu omp ak urta naëaan ngön ëak epël yeem ya.

“Anutuu inëen ruurö, ar pourö tiarim Anutuu yaya maë.

Piin kasinkasin yaaö kotre kaö pourö pël eeë.”

Sëpsëp Ruup öng koirën pim ipre kër mampna akun kësangët oröa

6 Ngön pöt ë pet yairën ne kaalak kat wiaan ngön munt nempelök omën kësang pan rongan ëak wë ngön kaëp aore i kësang nant nga yaurem kuk aö, tangre kaö kësang yeraan nga ngön aö pël yaë pöl ngön ë olëak epël yeem ya.

“Anutu tiarim Aköp weëre kosang pout wieëaupök peene kësang panë sak wë omnant pout ngarangk yaalni.

Pötaanök piin yaya mepa.

7 Sëpsëp Ruupë öng koirëpna akunet yok yaaröön öngöp piin korkor yaë.

Pötaanök tiar kön ompyaö wieë ërëpërëp kësang panë yeem,

pim yapin pingetakëer wak isak aim öpa.

8 Anutuuk öng pöp ulpëen ompyaö ëwaëwa yaaö kewil won panë namp mëëpënëak mena.”

Ulpëen ompyaö pöp Anutuu omnaröa wëwë ompyaö wotpilten ya.

9 Enselëpök neen epël ök yenëa. “Ni ngön epël retëng ë. Omën Anutuuk Sëpsëp Ruupë öng

koirëpna akunetak kaömp ngawi nëmpënëak yas mëeaö pörö ërëpérëp eëpnaarö.” Pël neak kaalak epël yenëa. “Ngön epët Anutuu ngön kë panëët,” pël neeaut.

¹⁰ Pël neaan ne piin yaya mamëak pim ingesiärë ikanöök rar rë mowesirak tok yariin epël yenëa. “Neen pil elnëëngan. Anutu pimtënkëer yaya mam. Niire nim kar Yesuu ngönte ök yak pörö tiar ya kopët nent ngawi yamëngkaurö.” Yesuu ngönte ten kaamök elmëen tektek ngöntak aöre songönte tekeri wesak aö pël yeë pöt Pulöökë yaat.

Omën pol os kölamöpë rangk wel aisëeëa pöpë ngönte

¹¹ Ngön pöt ök neë pet irëen ne itenaan kutömwer kan tëen pol os kölam namp wëen itenaut. Omën namp pöpë rangk wel aisëeëa pöpë yapintepar nent, “Yaat wotpil yamëngkaup,” ën nent “Ngön yaap yaaup,” pël ya. Omën pöp pi omnarö ngön yaatak ulmëak kangut mampööre nga elö pël yeem wotpil yaaup.

¹² Pöpë itöörar pöt, es wëlëngöökë ököörar. Ën kepönöök pöt, omp ak ul nant selap waëeëa. Pim koröpöök pimtë yapinte wieëa. Pöt pimtokëer éwat, omën muntarö köpél wë.

¹³ Pim ulpëenëpök omën iitök petak urak wëa. Ën pim yapinte pöt, omnaröak piin, “Anutuu ngönte,” pël yamëëaup.

¹⁴ Pël eën kutömweri nga omnarö ulpëen ompyaö kölam panë kewil won narö mëak pol os kölam naröa rangk wel aisëak omën pöpë ënëm yes.

¹⁵ Omën pöpë këmtakaan öp nga panë newer oröak irëeëa. Öp pöwerring yang omën pim

kööre tokörö mënak weëre kosangring ngarangk elmëepnaap. Puuk wii wain ulöpörö kël kap kësang nentakaan ing mësaan iit yaarö pöl omnaröen Anutuuk ya sangën elmëak mëngkën pitäm iit orööpnaat.

16 Pöpë ulpëenëpökre kopirak pim yapinte epël retëng ëeëa. “Omën omp aköröa Omp Aköp, isauröa Kaöap.”

17 Ne kaalak itaangkën ensel namp këtëpök tauëëa. Pël ëeë ngön ë olëak int ngaarëk wal ëak yaauröen epël yema. “Ar pourö Anutuu këëre imën nënëën wais rongan ëeë.”

18 Ar omën omp aköröere nga omnaröere pitäm wotöököröere pol osöröere pitäm rangk wel aisëak wë pörö pourö, inëen yaauröere yaap wëaurö, kotre kaö, pit pouröa mësëpöt nënëën wais rongan ëeë.”

19 Pël yemaan ne itaangkën animaö nga pöpre ën yangerakë omp aköröere pitäm nga omnarö pit Yesu pol osöpë rangk wel aisëeëaupre pim nga omnaröaring nga elëpënëak rongan ëak wëa.

20 Pël ëen puuk animaö pöpre ën tektek ngön yaaö kaar omën pöp wali yeö. Tektek ngön yaaö omën pöp pi wet rëak ya it ngolöpöt animaö pöpë ëöetak mëneimautak omën animaö pöpë yapinte pitëk mowiak animaö kön pimtë ket ëa pöpönta yaya maima pörö morök elmëeima. Pël ëen omën utpet pöaar wak öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pöwesi yemoola.

21 Pël ëak omën pol osöpë rangk wel aisëeëa pöpök nga omën utpet pöaarë naë wëaö pörö pim öp nga panë këmtakaan oröeëa pöwerring mën wel

yemowi. Pël eën intörök wais omën mëna pöröa mësëpöt wa neim olëak kep panë yaë.

20

Seten pi wii kaatak moulmëëpnaap

¹ Ne kaalak itaangkën ensel namp yang ongöp waliöökë kietaring wii seen naö wali wak kutömweriaan yeirëa.

² Pël eák ensel pöpök kamal kësang ngaan panëär wë Anutuu öötak omnaröaan utpet wesak aim wëaup, Seten, pöp enselëpök wak krismaki 1000 pötë öngpök öpënëak wii seen pööring té yemowi.

³ Pël eák enselëpök wa yang öngöp wali pöökë öngpök moolëak kaalak kan wariak taë panë wes yemoulmë. Krismaki 1000 pöt won nasën wiaan yang omnarö kaalak morök elmëëpanëak pël yaalmë. Ēnëmak krismaki 1000 pël won sëenak orö moulmëén akun kot panë nent öpnaap.

⁴ Ne kaalak itaangkën omp ak ur nant wiaan pötë omën narö wel aisëeëa. Anutuuk pit omën muntarö ngön yaatak moulmëak kangut mampna ya pöt mangkën wak wëa. Pël eën ne itaangkën omën naröa könörö Yesuun kön wi kosang wesak pim yapinte tekeri wes ök aö yeem Anutuu ngönte kosang wes moröök wëa. Pitëm pël yaaö pötaan kööre tokörök ngernger il moolaan wel wia. Omën pörö animaö nga pöpre pim kön ket éa pöpëen yaya maöre pim yapinte pitëm é kosatëëre morötë mowi pël naën éa. Pitökëér Anutuuk weletakaan wal é moulmëén wë Kristooring omp ak sak ngarangk wakaimeë së krismaki 1000 ke pipël won yes.

⁵ Pitëm weletakaan wal ë moulmëa pöt wet rëaut. Ën omën munt wel wia pörö wal naën wia. Pit krismaki 1000 pöt won sëenak wal eepenëak kor wë.

⁶ Omën Anutuuk wet rëak weletakaan wal ë moulmëa pörö ngëengk mowasën erëpérëp eim öpnaarö. Omën pörö kaalak wel wiak es parëaöök nasën eepnaarö. Pit kiri ar yaauröa ök sak Anuture Kristoon yaya yamëem Kristooring omp ak sak ngarangk yaat mëneim wëen krismaki 1000 ke pël won sëpnaat.

Seten pim këlangön kaö panë kat wiipnaata ngönte

⁷ Krismaki 1000 pöt won sëenak Seten wii kaatakaan kan té mowiin orööpnaap.

⁸ Pël eák yang kaö nantëaan nantë wëa pörö pouröa naë së morök elmëen rongan nentepar eën Kokre Mekok pël sëen nga wa top eepnaat. Pël eepna pörö pangk sangk nekelngan, i pisötë ök kësang panë eepnaat.

⁹ Omën pörö yang kaö poutëaan wais Anutuu omnaröere Yerusalem ka kësang pim kent kön wia pö wa taap eák mëmpenëak yaëen Anutuuk es newes kutömweriaan wes mëen irë omën pörö es kot won wasëpnaat.

¹⁰ Pël eën Seten pit morök elmëa pöp puuk wak öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pörek animaö ngaapre tektek ngön yaaö kaar omnamp wet rëak wa moolaan wëa pöwesi moolapnaat. Pël eën pit omën naar namp pörö röökre kët poutë es yokotön këlangön kësang kat wieim öpnaarö.

Ngön ya kësang mëmpnaata ngönte

11 Ne kaalak itaangkën omp ak ur kölam kësangëtere pötak wel aisëeëa pöpön itenaut. Pël een kutömre yanger pim naë mop wiak won yes.

12 Pël yaëen itaangkën omën wel wiaurö kotre kaö omp ak urtak wel aisëeëa pöpë öötak tauëëa. Pël een pep nant yawil. Pël eák newer yawil. Pöwer wëwë kosangta pepewer. Pël eák puuk omën wel wiaurö pitëm wëwëatë songönöt pep pötë iteneë wël yaalmë.

13 Pël eepënëak omën i kaöök wel wiaurö i kaöökaan wal yaë. Yaap, omën wel wia pourö weletekaan wal een neenem wëwëatë kangut yemangk.

14 Pël eák welere wel kaö wak öngöp kësang i kaöökë ököök es yokota pöwesi moolaan kö yes. Omën pörek sëpna pörö wel 2 kosang pöt wiak sasa kö sëpnaarö.

15 Anutuuk itaangkën omën namp pim yapinte wëwë kosangta pepeweri won een pöt wak öngöp kësang i kaöökë ököök es yokota pöwesi yemoola.

21

Kutömre yang ngolöpötyaarö

1 Ne omën pötön itenak kaalak kutöm ngolöpwerre yang ngolöpren itenaut. Kutömre yang wet rëak oröak wiakaima pöt kö sak sëen i kaööta won wieëa.

2 Pël een ka kësang ngëengk Yerusalem ngolöpöön itenaut. Ka ngolöp pö Anutuu naë kutömweriaan yeiraan itenaut. Pö e rangi ompyaö panë nant eák wëa. Pöt öng namp pim omp yaö eák wëaup öpënëak e rangiak wë pöl eák yeira.

3 Pël eën ne kat wiaan omp ak urta naëaan ngön ëak epël ya. “Kat wieë. Anutu pi pim omnaröa tekراك wë. Pi pitring wëën pit pim omën sak öpnaarö. Īn Anutu pimtok pitëm naë wë pitëm Aköp pël sak wakaim öpnaat.

4 Pël ëak puuk pitëm ing telapöt tum mokorön ērëpérëp eëepnaat. Pöt pit kaalak wel wiire īn kön utpetaring wë, ingre ya ilak aöre këlangön kat wi pël naën eëepnaat. Omnant ngaan wiakaima pöt pout won sa pötaanök.”

5 Pël yaan omën omp ak urtak wel aisëeëa pöpök epël ya. “Kat wieë. Ne peene omnant pout ngolöp wesak orö yaulmë.” Pël ök ëak neen epël yenëa. “Ngön epot yaap panëët, omnaröa kön wi kosang wasëpnaat. Pötaanök retëng e.”

6 Pël neak kaalak epël ök yenëa. “Omën epot pout yok oröak wë. Ne tapöt wot rëaupök kaalak ënëm remaap. Omnant ngës rë ulmëaupök kaalak pet irumaap. Omën namp iiten yaëën pöt nook i omnaröa kol mangkëñ nak wëwë kosangta yaö sëpnaat sum won mangkëñ nëmpnaap.

7 Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wasëpna pöp omnant ompyaö epot poutë pep sëpnaap. Pël eën ne pim Anutu pël sak wëën pi kangiir nem ruup pël sak öpnaap.

8 Pël eëepnaatak omën toköröen kas ëak neen kasëng nampööre kön wi kosang nenewasën e, ya utpet ke nentere nent mëmpööre omën muntarö mën wel wi, öngre omp nga eëre kipre këar nga e, Anutuu urtak omp ak kaaröröere kön ket ëauröaan ngëëengk wesak yaya aöre ngönkaar aö, omën ke pil yaaö piporö pourö öngöp kësang i kaöökë ököök kël

kop retëng ka urauuk es yokota pöwesi së es koteim öpnaarö. Pël yeem wel akun 2 kosang pöt wiak sasa kö sëpnaarö.”

Yerusalem ka ngolöpö

9 Pël neaan ensel 7 pöröakaan namp nem ngësë waisa. Ensel 7 pörö pit söwar 7 éak omën utpetatta 7 tapël éak wiak wak wëa. Pöt énëmak akun pet irëpënëak yaëen omnarö utpet mowasëpnaat. Pöröakaan namp nem naë wais epël yenëa. “Ni wais. Pël éen Sëpsëp Ruupë öng koirëpnaapön pet elniimaan,” pël yenëa.

10 Pël neaan Pulöökë weëre kosangö nem naë oröön ensel pöpök ne wa newak së tomön wali panë naöök neulëak Yerusalem ka ngëëngkö Anutuu naë kutömweriaan yeiraan pet elnëen itenaut.

11 Ka kësang pöök Anutuu éwaö elën éwa ke maim nal panë tëak wieëa. Pöt yaap kël ompyaö saspaare én könitweri yaë pöl pan éwaëwa yeem wëa.

12 Yerusalem ka pöök ém kësang wali panë naö ök rëeëa. Ëm pöök kan 12 éak rë wieëa. Pël éen ensel narö 12 tapël éak kan éëtë ngarangk tauëëa. Kan pötë Israel omën kur 12 piporöa yapinöt retëng éeëa.

13 Ëm këtëpë yengampiaul pöök kan neraar ner éak rë wieëa. Këtëpë yeilëaul we pöökël kan neraar ner tapël éak rë wieëa. Ën we naöökaan naööktä om tapël éeëa.

14 Ëm pöökë ingöök kël 12 éak kosang wesak wieëa. Kël pötë Sëpsëp Ruupë ngön yaaö omën 12 pöröa yapinöt retëng éeëa.

15 Ensel neen ngönaak neea pöp pi këkalëp ök yawia koolötök ket ëa naö wali wak wëa. Pö ka kësang pööre èmööre èm kanöt ök wiipnaö.

16 Ka pöökë è mor kong nent pötë waliit ke kopëtal pan. Ën ensel pöpök ka pö pim këkalëpööring ök wiin waliire mëntere tingk pöt ke kopëtal yaë. 2400 kilomita pël yaë.

17 Pël èen enselëpök ökööring èmöökë tingkët ök wiin 70 mita pël yaë.

18 Ka kësang pöökë èm pö, kël ompyaö saspa pööring ök rëeëa. Ën ka pö kool pëenëëtök ök raan könitweri ök pengpeng yeëa.

19 Ën èm pöökë ingöök kël sum kësang yaaö ke naöre naöring è rangi ulmëeëa. Kël ompyaö wet kaal panë rëak wia 1 pöökë yapinte saspa, ën munt kunöm ka ura 2 pöökë yapinte sapaia, ën munt kõlam 3 pöökë yapinte aket, ën munt këra ép koröp oröa 4 pöökë yapinte emeral,

20 ën munt köp möaare kõlam koröp oröa 5 pöökë yapinte satonikis, ën munt köp möaö 6 pöökë yapinte konilian, ën munt kop retëng ka ura 7 pöökë yapinte krisolait, ën munt këra ép koröp oröömaap kangk ëa 8 pöökë yapinte peril, ën munt kop retëng ka uröömaap kangk ëa 9 pöökë yapinte topas, ën munt kop retëngre këra ép koröp ka uröömaap kangk ëa 10 pöökë yapinte krisopres, ën munt kunöm ka uröömaap kangk ëa 11 pöökë yapinte aiasin, ën munt köp karkar möa panë 12 pöökë yapinte ametis. Kël ompyaö 12 epotring èm ingöök wiak è rangi ulmëeëa.

21 Ën ka kan 12 pöt kal kõlam sum kësangring nant 12 pötring ket ëeëa. Kal naöök kan newer

naöök newer pël ëeëa. Ka kësangöökë kamënt pötta koolötök lë mëen könitweri ök pengpeng yeëa.

²² Ne ka kësang pöök ngëëngk tup nent ök rëan itnaangkën, won. Aköp Anutu weëre kosang pout wieëaupre Sëpsëp Ruup piarpimtok ngëëngk tup ket éak wëa.

²³ Ka pöök këtre ngoon ëwa naö naëpan, won. Anutuu ëwaöök së elën Sëpsëp Ruup es rampewesi ök ket éak ëwa ëen ka pöök ëwa tëak wia.

²⁴ Yangerakë omën pourö ka pöökë ëwaöök kan ing yaaurö. Ën yangerakë omp akörö pitëm ë rangiat ka pöökë wak sëpnaarö.

²⁵ Ka pöök koö noolapan. Pötaanök kët poutë ka pöökë ëm kanöt të wiakaim öpnaat.

²⁶ Pël ëen omën pourö pitëm monere urömere ë rangiat pout ka pöökël wak sëpnaat.

²⁷ Pël ëepnaatak omën wëwë utpet ke nentere nent yaautre kömkëenringöt yaautrekaar yaaut pangk wak ka pöökë öngpök nasëpan, won. Om Sëpsëp Ruupë yapinöt wëwë kosangta pepeweri retëng éa pöröakëér ka kësang pöökë öngpök sëpnaarö.

22

Wëwë kosangta iiterekäraament

¹ Ensel pöpök kaalak ka pöök i omnaröa kol mangkën nak wëwë kosangta yaö yesa pömerën pet elnëen itenaut. I pömer könit ket éak ëwaëwa yaaumer Anuture Sëpsëp Ruupë omp ak urtakaan oröak yesaumer.

² I pömer ka pöökë kamtaöökë luptak yesaumer. Ën i pömeri poö naöökaan naöök këra nant wëwë

kosangët yemengka pöt tau seëa. Pöt krismaki kopët nenta öngpök akun 12 ëak ulöpörö ngoon nampnampë öngpök utö aprö yesa. Këra pötë épötök omnaröa këlangönre yaumanöt ompyaö yémowesa.

³ Omnant pout Anutuuk won wiaapënëak kön wiaut ka pöök wi naöpan. Om Anuture Sëpsëp Ruupë omp ak uröt ka kësang pöök wiaan Anutuu inëen ruurö piin yaya maim öpnaat.

⁴ Omén pörö pim këëre wot kanten itaampnaat. Pël yaëen pim yapinte pitëm ë kosatë wiaapnaat.

⁵ Ka pöök koö olaan es rampeere këtepök ëwa naëpan, won. Aköp Anutu pimtë ëwa kësang pömpelök ëwa elmëaan pit omp ak sak akun élötë om omnant poutë ngarangk wakaim öpnaarö.

Yesu pi teënt kaalak waisëpnaap

⁶ Ne pötön itenaan enselëpök epël ök yenëa. “Ngön epot pout yaap panëet, omnaröa pangk kön wi kosang wasëpnaat. Aköp Anutu pim Pulö tektek ngön yaaö omnarö kaamök yaalmë pöpök pim inëen ruurö omén peene orööpnaatön ëwat sëpënëak pim ensel namp pitëm naë wes mëa.”

⁷ Pël yenëaan Yesuuk epël ök ya. “Kat wieë. Ne teëntom waisumaap. Omén namp nem tektek ngön pep epweri wia epot ngaarëk weim öpna pöp pi ërëpérëp ëepnaap.”

⁸ Ne Sonok ngön epot kat wiak omén epotön itenaut. Ne epotön kat wiire itaampö pël ëak ensel ök neeaöre pet elnë pël ëaö pöpë ingesiärë ikanöök rar rë mowesirak tok oriak piin yaya mamëak yaëen

9 epël yenëa. “Ni neen pil elnëëngan. Anutu pimëntenökëer yaya mam. Niire nim kar tektek ngön yaaore omën pourö ngön pep epweri wia pöt ngaarék yeö pörö tiar ya kopët nent ngawi yamëngkaurö pötaanök.”

10 Pël neak pi kaalak epël ök yenëa. “Anutuu ngön pep epweri wia epot ngep éak önganok. Ngön pötë këet orööpna akunet temanöm yes.

11 Omën wëwë utpet wëa pöp piita om yal menak pël è seim öp. Kewilring wëa pöp piita om yal menak pël è seim öp. Wotpil wëa pöp piita om yal menak pël è seim öp. Ën lup kölam wëa pöp piita om yal menak pël è seim öp.”

12 Pël yenëaan Yesuuk kaalak epël ök ya. “Kat wi. Ne teëntom pan waisumaap. Ne omën pouröa sumat wak wais pitëm omnant yaautë kangut neenemot mempaap.

13 Ne tapöp wot rëaupök kaalak ènëm remaap. Ne omnant ngës rë ulmëaupök kaalak pet irumaap.

14 “Omën pitëm ulpëenöt iirak lup kölam wë pörö pit èrëpérëp eëpnaarö. Pël éak këra wëwë kosangët yemengka pömentëkaan yok pangk ulöp tö nak ka kësangöökë èm kanöt té wiaan öngpök ilapnaarö.

15 Pël eëpnaatak omën ke epëlörö ka pöökë öngpök neilapan, om ka tomök öpnaarö. Kentre pol ket éak wëwë kewilring wëëre kipre këar nga è, öngre omp nga eëre mën wel wi, Anutuu urtak omp ak kaaröröere kön ket éauröaan ngëëngk wesak yaya maö, ngön kaar aöre pötë ènëm è, omën ke pil yaaö pörö ka tomök öpnaarö.

16 “Ne Yesu nook nem ensel namp wes mëën wais ar ingre mor sauröen ngön ök niia. Ne Tewit

pim kurmentëkaan oröaup. Ne tapöpök tangewesi ök ēwaaringëp.”

¹⁷ Pulööre Sëpsëp Ruupë öng yaup piaripök, “Ni wais,” pël ya. Pël een omën namp ngön pipët kat wiak pöt puukta, “Ni wais,” pël ap. Yaap omën namp iiten yaëen pöt waisëp. Pi i omnarö kol mangkën nak wëwë kosangta yaö yesa pöt némpënëak kent yaëen pöt némp. I pöt sum won, yaap némpnaat.

¹⁸ Ar Anutuu tektek ngön pep epweri wia epot sangk kelak kat wiinëéröaan pepänöm ngön epët ök yениак. Omën namp Anutuu ngönte wak pim könöökaan ngön munt nantring yal menak irikor eëepna pöp Anutuuk maan omën utpet nant omnarö utpet mowasëpna pep epweri retëng äa pöt pim naë orööpnaat.

¹⁹ Än omën nampöök pep epweriaan Anutuu ngön nent kërë olëak irikor eëepna pöp Anutuuk kangiir piin epël mapnaap. “Kéra wëwë kosangët yemengka pömentëkaan ulöp tö nëëre ka kësang ngëëngk epöök wë nem omnaröa eëpënëak pep epweri ngön äa pöl naëngan.”

²⁰ Ngön epot tekeri wesa pöpök epël ya. “Yaap, ne teënt waisumaap.” Yaap. Aköp Yesu, ni wais.

²¹ Aköp Yesu pim komre kolap pöt Anutuu omnarö arim naë wiaap. Yaap.

NGÖNËN PEPEWER
The New Testament in the Weri Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Weri long Niugini

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Weri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

ec1ac06d-1c8c-5be3-8326-dcf0ceacd4c2